

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Montaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -l' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l' any.

Any VIII

Barcelona 11 Juliol de 1914

Núm. 349

Escoles de ciutadania

SUMARI

Escoles de ciutadania, per MANUEL RODÉS ARENAS

Ídols catalanistes. Fragment del pròleg d'un recull d'articles del Dr. Martí i Julià anomenat «PER CATALUNYA».

Eros fugitiu, de Mosco.—**El mar no es mou**, poesia popular alemanya, trad. per JOAQUIM RUYRA

Pastoral, per JOSEP LLEONART.

Els ideals, per PERE LLOBERA.

Flors de solitud, per JERONI PELEGRÍ.

Religió i Política, Conferència donada a la Joventut Nacionalista, per LL. BERTRAN I PIJOAN.

De la premsa

Partit d'israelites.

Libre nou

LA MERLA

per JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

Gaire bé tots els mals que lamentem en l'actual Societat arrelen sense cap mena de dubte des de l'Escola. L'indiferència de bona part de ciutadans per a tota mena de interessos públics, en relació als diferents organismes de l'Estat, no té pas altre causa que la d'un error pedagògic.

Avui de les nostres escoles no'n surten ciutadans. Avui el Mestre dins l'Escola crea una ànima, una personalitat apta per preocupar-se dels propis interessos i de tot quant tingui un segell individual. S'investeix a l'escolar de tots els drets i de tots els devers respecte a la seva persona; se li diu—si's tracta de una escola cristiana i en primer terme—que existeixen uns devers que amb Deu Creador l'uneixen, però, els devers socials, en quan als lligams que amb la Societat ens vinculen d'una manera ineludible, amb tot i el caracter sagrat que tenen per ésser Deu mateix qui'ns els imposa, resten gairebé oblidats per totes les escoles, sense que es pugui fer una excepció de les nostres escoles catòliques: en totes elles s'esmenta vagament que existeixen, però, sense enumerar-los ni concedir-hi tota l'importància que tenen. Es més, lluny de fer-ho, lluny d'imprimir en el noi que estudia uns principis de ètica ciutadana, procura apartar-lo dels afers públics, presentant-li la política, que és on cristal·litzen els deures de ciutadania, com una cosa pertorbadora i embrutida. Per això el noi en semblants condicions eixit de l'Escola, mancat de tota idea de lo col·lectiu, és inepte per la vida social i té en definitiva una personalitat moralment esquifida, sols comparable amb aquella que en l'ordre físic no ha pogut assolir son complement desenrotllament orgànic. I d'aquí n'ha esdevingut aquell concepte, desgraciadament tant general: que *tots els polítics són iguals*, i d'aquest concepte tant pobre d'esperit són filles una serie de ca-

lumnies fins contra persones en tots conceptes honorables, que ben lluny de cercar en el govern de la cosa pública el profit personal hi aporten el sacrifici de son benestar i de sos interessos.

Es absolutament necessari reaccionar contra aquest error pedagògic. Es precís que de totes les escoles, i especialment de les catòliques que molt s'han de guarir d'aquest mal, en surtin ciutadans, homes conscients dels seus deures cívics. En comptes d'apartar al noi de la política, el que's deu procurar és incorporar-li, dient-li, si es vol, que a moments determinats hi dominen les més baixes passions, però presentant-la com a quelcom necessari i perpetu que s'ha de convertir en un apostolat, en un sacerdocí.

Hi ha moments en la vida ciutadana, que'l Mestre hauria de presentar davant del deixeble d'una manera solemnia, revestint-los de tota l'importància que tenen, i així—per exemple—aquell noi esdevingut ja home arribaria a l'estat dels vinticinco anys; senyalada per l'intervenció del ciutadà en la cosa pública, i com posseït d'una missió trascendental i alhora sacratíssima amb justa emoció aniria a depositar son vot a l'urna.

Ara que comencem la reconstrucció del Casal de la nostra Nacionalitat és ocasió de invertir l'Escola Catalana de una orientació pedagògica que dongui a Catalunya ciutadans, que per ella es desvetllin dedicant-li el seu esforç i el seu entusiasme. Ara és el moment oportunitíssim. L'Escola de ciutadania ha de consolidar en el pervindre la substància i tota l'obra de la nova Generalitat, conservant per mijà d'una educació acurada i complexa el valor polític excepcional de la generació de la Mancomunitat, de la generació organitzadora de la Nova Catalunya.

MANUEL RODÉS ARENAS.

Inicis catalanistes

Fragment del pròleg d'un recull d'articles del Dr. Martí i Julià anomenat "Per Catalunya"

A l'esperit meu l'ideologia nacionalista no hi fou pas expresament importada: en petits detalls de la vida em notava jo, molt jovenet, moviments interiors de protesta i de rebel·lió contra tota una munió de fets socials que per als altres eren cosa naturalíssima i com pròpia de llur ésser. Me recordo que una de les primeres vegades que vaig assistir al teatre em vaig sentir enguñós i trasbalsat veient que, a l'escena, gent mal girbada i amb barretina cantaven en castellà, acompanyant a un altre em sembla que assegut a l'antrapit d'una finestra i que tocant la guitarra cantava, també, dient coses que a mi em semblaven de molt poca solta. Jo no podia comprendre com aquella gent que volien aparèixer catalans cantaven alegres, contents i satisfets en llengua castellana, i, dins de mi, me'n sentia ofès i em semblava que era una befa que's feia no sabia ben bé a qui ni a què, però presentia que era en greu perjudici de la meva dignitat humana. També, anant a estudi, em passava que no entenia per què no'ns ensenyaven en català, i, més que això encara, per què tot aquell anàlisi, que'ns feien fer i aprendre, de la llengua castellana, no'l feiem en la nostra, que jo no podia pensar que fos inferior a l'altra; però em deia a mi mateix: «—Si no és inferior, ¿per què no l'hem d'estudiar i conèixer en la seva estructura, com ens fan conèixer la castellana? Així mateix me sentia mig avergonyit quan, a la classe d'Historia ens explicaven molt pomposament i molt infladament l'història d'Espanya, que era, més que d'Espanya, l'història de Castella, i un, per petit que fos, comprenia que eren fets que'ns els feien admirar com a pertanyents a una raça superior, hegemònica respecte de nosaltres; i si bé és cert que no'ns oblidaven del tot i que també ens en deien quelcom, de Catalunya, tot era molt breu, sense transcendència: no enlluernava el meu esperit d'infant disposat a totes les admiracions; i per acabar de deprimir el meu esperit, el mestre i el llibre, quan parlaven de nosaltres, deien «*El principado de Cataluña*». A mi em semblava que això de *principado* era una qualificació com despectiva després de sentir parlar de *reinos* i més *reinos*, i de tants grans coses, mentre que l'Historia, de nosaltres, quasi no'n deia res, i allò que'n deia era tant poc important i de tant poca transcendència que, si dient-los

principado em sentia com inferioritzat, la qualitat dels fets històrics nostres que'ns explicaven no'm feia pas sentir el goig de dignitat del meu ésser de català, que jo presentia en el sí de la meua vida. Jo volia que vinguessin fets a demostrar-me que no anava errat, i a ensenyar-me que'l passat de Catalunya era dels gloriosos, perquè a més de sentir-me'n, de català, en la meua ignocència d'infant pogués proclamar-me'n sabent que l'ésser català enaltia.

En aquella edat, fets com els que s'acaben de relatar en passaven molt sovint. Tot-hom sab com la catalanitat havia de topar a cada pas amb les accions descatalanitzadores, i es clar que cada topada despertava en el meu esperit d'infant les petites rebel·lions i protestes que acabo de relatar. També n'hi havia, però d'altre genre, de fets, que li plavien força, a la meua personalitat; malgrat fos de tant pocs anys. Encara me'l sento avui, el gran goig que va omplir tot el meu ser i que va enfortir intensament els meus sentiments, la volta primera que vaig trobar una afirmació catalana. Una de les poques vegades que'm duien al teatre vaig assistir a una representació de Teatre Català, i tinc de confessar, per dir la veritat, que, per més que jo sabia que'm duien al Teatre Català, per endavant els meus sentiments no's van remoure; mes quan va haver començat la funció i jo vaig sentir que en llengua catalana s'expressaven els actors, i em vaig adonar que l'assumpte de l'obra feia referència a fets històrics de Catalunya i van arribar a mi, en versos ampuloses, afirmacions de catalanitat, deprecacions a la modalitat moral dels homes de Catalunya, i també llargs parlaments, feridors, de l'actor que representava el que per a mi era l'enemic de la patria, que jo tant confosament me sentia per dins... ah! llavors jo ja no tenia deu o onze anys: ja em sentia un home fet, fort i poderós; no m'hi trobava balder en el seti on seia: me semblava que l'omplia del tot, que era ja tant alt com els de major edat que'm voltaven. Sense perdre la noció de la realitat, i tot seguint allò que a l'escena passava, tot un nou món s'havia descobert a l'enteniment meu; i no sols per la fortitut patriòtica del drama s'havia encarnat a mi la patria endevinada, sinó que'l meu esperit s'havia entregat febrós, anc que forçat, serè, a pensar i més pensar en el conqueriment

de l'efectivitat catalana que fins llavors no més havia presentit sentimentalment, mes sense forma concreta, i que d'aquell instant, pel verb nostre expressant romanticismes patriòtics, veia jo ja amb tots els atributs i amb totes les activitats de cosa feta i fermada que vindria amb vida pròpia en el món, tal i com hi existiren aquelles patries de les quals l'Historia que'ns ensenyaven contava les proeses, volent jo, per entremig d'aquells pensaments naixents, que la nostra les sobrepassés a totes i que per bona i per savia fes rotllo en l'humanitat. Sense adonar-me'n, vaig trobar-me, al carrer, que anàvem camí de casa, i em semblà el carrer gran, i la gent que passava gent ferma i decidida. Era cap al tard, i tot m'apareixia ple de llum glorificadora de victòries; i en el mateix soroll del tràfec ciutadà em semblà trobar-hi sols activitats victorioses, puix no podia ésser; pensava jo, que tanta força no vencés molt depressa tots els obstacles que poguessin oposar-se a l'existir normal de la nostra Catalunya.

Des d'aleshores els fets d'afirmació catalana els cercava amb pruitja creixent, i, cada vegada que'ls trobava, el goig més gran omplia la meua vida, i tot aquell procés sentimental que se'm despertà en el teatre es repetia amb més intensitat i determinant més les realitats patriòtiques en la meua consciència. Creixent sempre en mi el sentiment catalanista, vaig passar tot el Batxillerat i tots els estudis de la carrera, i no cal dir com fruïa la meua vida a mesura que amb més anys i més llibertat podia el meu esperit sadollar-se dels goigs patriòtics que freturós cercava! ¡Amb quina devoció assistia jo a les festes dels Jocs Florals, i com me sentia enorgullit de les més petites manifestacions públiques que d'afirmació catalana es feien! Els escriptors catalans d'aquell temps me'ls mirava jo pels carrers amb més devoció que'ls creients els sants de les esglésies: els veia com nimbats de llum gloriosa, i m'apareixien com estatués admirables, car me semblava que eren formats d'una substància tant forta que era indestructible, i em creia que no envellirien mai i que serien com símbols eternals de la nostra redempció nacional. Vull dir, sobre tot, que, quan veia pel carrer a l'Angel Guimerà, no sé pas el que'm passava de tanta admiració que sentia per ell, que jo el proclamava el sant més gros de tots els sants del meu temple patriòtic. No perquè hagués discernit, ni tant sols sabut, pel cert, en aquells anys meus de encara quasi infant, que era el més gran de tots els nostres poetes, sinó tant sols per sentimentalitat, instintivament, sens que fos admiració rumiada, era que'l meu

esperit se'n anava a l'adoració; i, com que quasi sempre el veia acompanyat d'altres que jo no sabia qui eren, fins an aquests envejava pensant que eren ben feliços de poder parlar i anar pels carrers amb aquell home que jo em creia que era, i que havia d'ésser, encara més, el que havia de resucitar la nostra ànima nacional perquè per sempre més existís Catalunya.

En aquells temps de joventuts, ja en diferents ocasions el meu sentiment patriòtic va voler convertir-se en acció, i tot era buscar amics que pensessin com jo (en trobava molt pocs!) per fundar societats en les quals s'havien de realitzar actuacions de les més diverses modalitats tenint per únic fi Catalunya. No'm dol haver de dir que cada provatura anava seguida d'un fracàs. Ens reuníem uns quants amics (moltes vegades només tres o quatre), redactàvem reglaments, i ja tot era finit. Al cap de vuit dies ja provaba de reunir nous adeptes per organitzar una altra entitat. Així anà passant temps, i jo vaig arribar als dinou anys. Fou llavors, quan tot just m'havia llicenciat en Medicina, que vaig córrer la primera aventura política seriosa, diguem-ho així.

Vaig trobar, un dia, un antic condeixeble de primera ensenyança, el qual me va proposar, coneixent els meus ideals nacionalistes i polítics, que contribuís a l'organització de la Joventut Federalista de Catalunya, que ell i d'altres amics seus tenien la comanda d'organitzar de part dels alts Comitès del partit amb motiu del pròxim viatge a Catalunya d'en Pi i Margall, que feia molts anys que no havia estat a la nostra terra. Jo vaig resistir-m'hi, perquè ja llavors sentia, com ara, una grossa repugnància per les idees i les accions concretament polítiques; mes l'amic meu va insistir-hi repetides vegades, i va obtenir que al menys assistís a una reunió previa que havia de celebrar-se a la sala de descans del Teatre Odeón. Vaig concorre-hi, creient que tot s'acabaria amb aquesta complasença; mes allí hi hagué discussió, m'obligaren a dir quelcom, i jo, tot senzillament, vaig parlar com jo era, com a nacionalista. Les meves paraules devien caure tant bé en aquella reunió de joves, que, havent-se acordat nomenar una Junta que dirigís l'actuació de la Junta Federalista, em vaig trobar, amb gran sorpresa, essent un dels elegits. Jo, que no tenia cap ganes d'ésser d'aquella Junta, vaig pensar no dir res i, després, no assistir a les reunions que realitzés. Va succeir, però, i com si tot conspirés contra'l meu voler, que aquella Junta havia sigut elegida sense determinació de càrrecs, i es va acordar que fossin els mateixos individus de la

Junta els que havien de distribuir-se'ls per votació. Vaig assistir a la primera reunió d'aquesta Junta, i em vaig trobar, quan creia que m'hauria deslliurat de tot compromís, que la voluntat dels individus va ésser que jo fos president. El meu esperit sentí forta contradicció, mes no's rebel·là: al contrari, de sobte se sentí inclinat a aprofitar l'ocasió de treballar pels meus ideals nacionalistes. Tant fou així, que'l primer acord que votà aquella Junta, a proposta meva, va ésser: que la Joventut Federalista de Catalunya no era essencialment federalista, que era nacionalista radicalíssima, i que només s'adheria al partit federal per ésser aquesta organització política la que s'aproximava més al veritable ideal catalanista de la Joventut Federalista, la qual, altrament, no podia acostar-se a actuacions nacionalistes pures, com ho hauria fet, perquè no n'hi havia, puix llavors, a la nostra terra, en el sentit d'afirmació netament nacionalista, no hi havia entitat que realitzés acció política militant.

D'aquella Joventut Federalista en formaven part joves que després, ja homes, han sigut i són personalitats ben conegudes. Hi havia en Roig i Armengol, un jove cubà que's deia Bethencourt, que crec que avui escriu cròniques periodístiques; un altre nomenat Ossorio, també cubà; en Tona i Xiberta, en Baldo-mer Oller, resident avui a París; l'Emili Martínez, en Rodríguez Masdeu, llavors ja periodista; l'Emili Asensio, i altres.

Els nostres acords nacionalistes foren presos amb plena consciència i amb tanta serietat, que unànimament se determinà que'ls féssim conèixer als Comitès Municipal i Provincial del partit i al mateix Pi i Margall quan vingués a Barcelona. No cal dir que adoptàrem per llengua oficial la nostra llengua catalana, i que en aquesta nostra llengua catalana ens dirigirem oficialment als Comitès abans esmentats fent-los assaber la constitució de la Joventut Federalista, i enterant-los de la nostra positiva filiació nacionalista radical i que només per afinitat adheriem la nostra acció a la que ells realitzaven.

El Comitè Municipal que presidia en Vallès i Ribot no's prengué gaire bé la nostra decissió, i ens contestà amb un ofici força desplaent i com si volguessin renyar-nos. Nosaltres ens mantinguérem fermes en els nostres propòsits nacionalistes, i els seguirem sense la més lleu vacil·lació. En Vallès i Ribot féu perquè jo anés a casa seva adoptada. Vaig anar a casa seva, com ell volia, i encara me sembla que m'hi trobo, en aquella especialíssima sentada. Ell, el bo d'En Vallès i Ribot, de primer vol-

gué discutir amb mi no sols l'actitut nacionalista que havíem adoptat, sinó fins el fet d'haver decidit usar la llengua catalana com a oficial; i, com que's trobà amb que jo resultava impossible d'ésser convençut, sobtadament canvià de tàctica, i, tot seriós i com paternalment, me digué que era una llàstima que jo me les emprenguéss per aquelles rutes de fermissima catalanitat, perquè a la vida pública les nostres doctrines careixien de valua social i jo em feia malbé el brillant esdevenidor que m'esperava a la política, segons ell molt amablement i amb una rialleta insinuant me deia, mentre que, essent federal i res més que federal, tant bon punt jo arribés a la major edat i ateses les meves grans condicions, també segons opinió d'en Vallès i Ribot, tots els càrrecs públics se oferirien a la natural ambició que hem de tenir els homes. Seguí després, per aquest estil, prenent vèncer el meu esperit amb una llarguíssima exposició de les grandeses que m'esperaven si jo deixava d'ésser un pertorbador dintre del Federalisme català i, acatant dòcilment els principis federals, me convertia en un perfet disciplinat del partit i feia desaparèixer de la Junta Federalista aquella modalitat essencialment catalanista que se li havia donat tot just nascuda. Es clar que en Vallès i Ribot no pogué sortir amb la seva, i que jo vaig discutir i resistir millor encara les temptacions d'ambició política amb que em volia vèncer que no pas la discussió de principis, per a la qual, per raó que jo tinguéss, hi havia de part d'en Vallès i Ribot més anys, més coneixements i més entremaliadura dialèctica. Encara m'hi trobo, despedint-me del president del Comitè Municipal amb una forta joia a l'esperit per la gran victòria que a mi em semblava haver obtingut i veient el comiat fret i poc coral que'm féu l'antic republicà, que, al rebre'm i pensant ell subjugar-me a la seva voluntat, ho havia fet amb una extremada amabilitat i com amb una alta expressió de deferència.

No passà molt temps que vingué en Pi i Margall a Barcelona. Com l'esperava, jo, la vinguda del gran català! Malgrat que li tenia una mica de ressentiment perquè havia deixat Catalunya i vivia sempre a Madrid, i perquè escrivia sempre en castellà i no s'ocupava expressament de les coses de Catalunya, jo li tenia una gran admiració an en Pi i Margall: tanta admiració, que'l meu esperit li perdonava tots els pecats nacionalistes de que l'acusava. Me passava així perquè veia ben clar que en el fons de la seva vida, del seu ésser, i malgrat tota la castellanitat de lo extern d'en Pi i Margall, la seva obra era essencialment

catalana i la mateixa situació en la qual ell se trobava al bell mig de la política espanyola era determinada no per les doctrines polítiques, i sí per la seva potent catalanitat. Les ideologies d'en Pi i Margall, la seva ferma i immutable conseqüència política, per tot-hom alabada i admirada; la seva integritat moral, el seu amorós humanisme, ardentment bategant dintre les concises i gens artificials lucubracions dels seus escrits; el seu civilisme, manifestat en totes les ocasions i fins en els moments que's va trobar dalt de tot del poder; la senzillesa de la seva vida, la democràcia ingenua i sincera que ell propagava, l'austeritat que nimbava tots els actes i activitats de la seva existència; eren modalitat humana nostra; més encara: eren modalitat d'actuació nacionalista en el sentit de l'actuació de l'home vers la societat; i com que en Pi i Margall, per a mi, actuava essencialment com a català, me'l veia una personalitat reconstructora del nostre poble, nacionalista, com he dit, i tota ella pertanyent, malgrat que s'hagués eixit de l'òrbita de la Patria, a la renaixença de la nostra Catalunya. Per això l'admirava i per això l'absolvía dels pecats de castellanitat comesos, que val a dir que no fou ell sol, entre'ls grans homes catalans de la seva època, que'ls cometé; que d'altres n'hi hagueren, eminentíssims per cert, i que, si pecaren en part, fou pel temps en que visqueren i no per haver sigut personalitats descaracteritzades de la nostra Patria, que foren, com en Pi i Margall, elements d'actuació nacionalista, la modalitat de la qual era la pertanyent a l'època en que havien nascut.

Arribà, per fi, el dia de poder conèixer el nostre gran català tant admirat. Nosaltres, la Junta de la Joventut Federalista de Catalunya, anàrem a Terrassa a rebre'l. A Manresa i a Lleida hi havien anat a esperar-lo, els alts Comitès del partit. Pujàrem al vagó, en primera classe, en el qual, drets, hi havia, a més d'en Pi i Margall, els prohoms del partit en animada conversa i parlant en castellà amb D. Francisco. Jo, en nom de la Joventut Federalista i acompanyat dels altres joves, vaig saludar-lo en català, manifestant-li que ho feia expressament i que ja tindria ocasió, a Barcelona, d'expressar-li lo que era la Joventut Federalista de Catalunya. Ell, en Pi i Margall, va quedar quelcom sorprès; i molt amablement, després de presentar jo els meus companys, va parlar nos una estona, alegant els llargs anys que feia que no era a Catalunya per disculpar-se, diguem-ho així, de la poca facilitat amb que parlava la nostra llengua catalana. Els altres prohoms, menys l'Almirall, feren gestos d'impaciència,

i, aixecant la veu i mudant la conversa, van procurar que la nostra presentació fos un incident lo més breu possible.

Vam arribar a Barcelona, i a l'estació hi havia una generació immensa, havent-hi, a l'andèn una gran confusió. Al cap d'uns quants minuts, entremig de crits i visques, i sentint-me jo tot enguions per les lleus empentes de la gentada, tot apartant la gent s'acostà un home dient-me: — «Què fa que no ve? Apa cuiti, que l'esperen.» I se'm en dugué on anava, i, sense que entengués totes les altres paraules que tot atrafegat me deia, entremig d'empentes me vaig trobar davant d'un carruatge descobert, an el qual me feren enfilear quasi sense adonar-me'n, i em vaig veure assegut a l'esquerra d'en Vallès i Ribot i davant per davant d'en Pi i Margall, qui tenia a l'esquerra l'Almirall. Jo estava tant sorprès, que no sabia lo que'm passava al mig de l'aldarull de la gentada i assegut en aquell lloc de gran honor. En Vallès i Ribot, tot seriós, em digué: — «Ens ha fet esperar. No veu que aquest era el seu lloc? D. Francisco, l'Almirall, president del Comitè Provincial; jo, president del Comitè Municipal, i vostè, president de la Joventut Federalista.» Aquestes paraules d'en Vallès i Ribot m'aclararen la situació, mentre el cotxe avençava i el bon poble cridava visques a la República Federal i a D. Francisco Pi i Margall, voltant-nos, i tant aprêtats, que un temia que les rodes del cotxe fessin una desgracia. Quan al cap de pocs minuts vaig tenir l'esperit ben serè, vaig sentir-me intensament avergonyit: no'm sentia gens ni gota aficionat a les coses de la política, car, per més que comprenia la sinceritat de l'entusiasme del poble, veia ben clar que'ls visques no eren moguts per sentiments de grans ideologies, sinó que tot aquell espectacle era senzillament, en el fons, una comedia política preparada. A mi em revoltava, això, com me revolta avui encara; i per més que jo, per a tot-hom,

i malgrat el seti que ocupava, era un desconegut, me sentia tota la vergonya al rostre com si hagués sigut jo un ridícol idol que'l poble aclamava. El gran Pi i Margall, callat, immòbil, impassible, com si fos una estatua, no feia la més lleu atenció a tot allò que'l voltava, i jo'm vaig arribar a pensar que, malgrat que ell fos l'honorat, per dins sentia, com jo mateix, una grossa pena d'haver de passar aquell trànzit.

Passant per les vies més importants de Barcelona, anàrem a parar a l'hostal de les Quatre Nacions, en els salons del qual hi hagué una gran recepció. Els joves de la Joventut Federalista de Catalunya foren presentats a en Pi i Margall, i després de breu conversa ens despedírem, quedant en anar a visitar-los dos o tres dies després. L'anàrem a veure a casa de la seva família, que era per allà als voltants de Santa Maria de la Mar. Ens rebé molt amable; i, tot conversant, jo esperava amb certa engunia l'instant d'explicar-li l'acord de la Joventut Federalista de Catalunya. Anant seguint la conversa, i així que'm semblà que era el moment oportú, vaig dir-li: «—D. Francisco: nosaltres, la Joventut Federalista de Catalunya, hem de manifestar a vostè què som i com som. Nosaltres, de federals, no n'hem sigut mai: ens hem sentit i ens sentim nacionalistes de Catalunya, radicalíssims, veritables catalanistes; mes com d'acció nacionalista radicalíssima no n'hi ha, per ara, a la nostra terra, i com que'ls principis federalistes són els que més se acosten a la nostra concepció política, determinàrem constituir-la, la Joventut Federalista de Catalunya, per poder així treballar pels nostres ideals catalaníssims al redós de la agropació política federal.» Mentre jo li parlava, en Pi i Margall escoltava sense fer ni el gest més lleu ni esterioritzant res que pogués denotar lo que pensava de les meves paraules. Hi hagué uns instants de silenci. Nosaltres, muts, no'ns atrevíem

Fábrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL:
Fontanella, 20

SUCURSAL:
Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Jegueteria, Tocador i objectes de cel·luloide ■ Ortopedia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antissèptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engròs

TUSELL GERMANS - Barcelona

a dir altres paraules, esperant les que ell diria; i en Pi i Margall, immòbil, semblava que rumiés lo que'ns diria. Amb veu molt baixa, afectuosament, mes en tó de reconvençió paternal, digué: «—Vostès són molt joves, i no me estranya que se n'hagin anat a les exageracions idealistes i al romanticisme: fins m'agrada veure'ls tant enllà del camí de la llibertat; mes faríen molt millor de repensar-se i de treballar pel Federalisme, que és cosa positiva. A més, es llàstima les activitats en va que ara gasten, perquè amb els anys veuràn millor la realitat, deixaràn aquestes exageracions, i seràn bons federals.» Hi hagué un altre instant de no dir res. Tot d'una, i pensant en que jo no m'hi sentia inclinat, a que'ls anys mudessin la meua idealitat, vaig dir-li: «—Una de les moltes virtuts que a vostè, D. Francisco, li regoneixen els adversaris és la seva conseqüència política: vostè avui defensa els mateixos principis que defensava a la seva joventut; els seus idealismes són els mateixos de quan era jove: jo li demano que vulgui creure que nosaltres també serem conseqüents, i que'ls anys no la mudaràn, l'idealitat nacionalista nostra, perquè és una idealitat viva, i el nostre catalanisme és una afirmació que se ha presentat als esperits nostres com un fet natural a la vida del nostre poble.» La conversa que seguí no fou molt llarga; i, sens que hi arribés a haver la veritable cordialitat que esdevé la comunitat de pensament, ens despedirem del gran home, que, malgrat semblar més seriós i reservat que al començament ens donà comiat amb gran afecte i cortesia.

Jo tenia la comanda de repetir, en el banquet que'l partit donava an en Pi i Margall, les nostres declaracions catalanistes; mes passà que'l dia de l'apat jo no vaig fer-les, les declaracions. Se veia ben clar que'ls organismes superiors del partit, o almenys molts d'ells, volien evitar que les tals declaracions se fessin; i, si bé el dia de l'arribada d'en Pi i Margall vaig ocupar un lloc com a president de la Joventut Federalista de Catalunya en el cotxe on hi havia el gran home i els presidents dels Comitès Provincial i Municipal, allí, en el banquet, no hi hagué lloc per a mi a la taula de la presidència, i junt amb els

meus companys de la Joventut Federalista vam ocupar una taula que n'era molt allunyada. A mi no se m'havia designat torn per brindar. Els meus amics, a l'hora del brindis, m'esperonaven a que ho fes. Jo m'aixecava i volia parlar; mes al mateix temps se n'aixecaven d'altres, dels homes fets, parlaven, i em privaven de fer-ho. Tinc de confessar que, si bé és cert que hi hagué aquests impediments perquè jo fes les declaracions, també fou culpa meua, perquè em vaig sentir com acovardit i em va mancar l'energia necessaria per imposar-me i usar del meu dret. Jo bé m'aixecava, mes me sentia mig tremolós, i la veu se'm nuava a la gola al pensar que les declaracions que havia de fer promourien protestes i al veure per endavant les manyes d'aquells vells federals per impedir que jo parlés.

Se n'anà en Pi i Margall, i la Joventut Federalista de Catalunya pot dir-se que ja havia acabat la seva missió. Seguí per molt poc temps fent la viu-viu, fins que les entremaliadures de la vella política la disolgueren; mes de primer vaig tenir de deixar la presidència, que passar a un convençut federal.

Abans de marxar en Pi i Margall de Catalunya (a Tortosa, em sembla que fou), l'Almirall se declarà catalanista, i els que'l seguíen promogueren una excissió del partit federal.

Al cap de poc temps jo vaig haver de passar una llarga temporada fora de Barcelona, i d'aprop no vaig seguir per temps la vida política de la nostra terra. En una ocasió en que vaig venir a Barcelona a passar uns quants dies; vaig trobar pel carrer l'Almirall, amb qui no tenia tracte personal, puix amb prou feines hi havia parlat el dia de l'arribada d'en Pi i Margall a Barcelona. Vaig saludar-lo, i ell s'acostà, decidit, i em digué: «—Què s'ha fet, que no se'l veu?». Jo vaig respondre-li explicant-li que'm trobava fora de Barcelona; i eli, en la molt breu conversa que tinguérem, m'encomanà que així que s'acabés el motiu que me'n tenia allunyat retornés a la lluita per Catalunya i que mai la deixés. Va dir-m'ho tot estrenyent-me la mà i amb aquella especial aspror afectuosa que li era tant propria; i jo vaig sentir-me'n tant patriòticament commòs, que tot just vaig poder asse-

gurar-li que'l creuria, boi tremolant-me la veu.

Aquí acaba la meua primera actuació nacionalista, tant breu i tant sense transcendència. An aquest període de l'actuació hi vaig anar a parar mogut pels meus sentiments nacionalistes i mogut també per l'influència que en mi exercia, malgrat que no'l conegués formalment, en Valentí Almirall. Aquest gran home de la nostra terra, a qui no s'ha fet justícia i a qui sembla que més enllà de la vida persegueixin encara les mateixes tirries que van turmentar-lo en els moments de la plenitud de la seva existencia; en Valentí Almirall ha sigut el primer que realitzant actuació política catalanista concreta i ben determinada, escrigué la primera obra que tracta del Catalanisme; publicà el primer diari català; organitzà el primer Congrés Catalanista; va ésser el precursor del catalanisme científic, incorporant-hi la doctrina particularista; la modalitat filosòfico-política de més relleu i més seriosa a la seva època. Aquest gran català no és dignificat com mereix, i el Nacionalisme d'ara comet un greu pecat d'injustícia, pel qual se'l pot acusar de greu culpa patriòtica, no promovent que Catalunya honori aquell gran fill seu que és en Valentí Almirall.

Retornat ja a Barcelona i malgrat que'm vaig inscriure soci del Centre Català, primera entitat catalanista política que temporalment congregà tots els nacionalistes, pensessin com vulguessin en allò que són accidents generals polítics i socials, vaig romandre apartat de tota acció, complint el meu determini de voler dedicar uns quants anys a la vida allunyada de les actuacions socials, amb el propòsit d'estudiar i treballar per enrobustir i perfeccionar la meua personalitat com a home social i com a metge. El Centre Català ben prompte sofrí excissions: pot dir-se que, tot just acoblats els catalanistes, els primers exercicis que practicaren foren els de dividir-se, els de les lluites entre ells i els de disgregar-se en perjudici de Catalunya. Aquest fet, que m'adolorí fortament l'esperit, féu que permaneixés encara més toçudament separat de l'acció catalanista militant. Desencoratjat l'Almirall, restà indiferent, pot dir-se, a la causa de Catalunya; i, mentre ell

ROYAL

◆ Cada tarda Tè-concert ◆ Souper-concert a la sortida dels teatres ◆

RESTAURANT * Menú des de 5 pessetes

Rambla dels Estudis, núm. 8

El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunches

lluitava contra'ls que tenia per enemics, el Centre Català duia una vida migrada, i amb ell havia sofert la primera desfeta el catalanisme verament liberal, que és el que certament representa la tradició catalana. Per aquesta banda també me'n vaig sentir força, perquè en el catalanisme de l'Almirall, a la fortitut que posseïa en el sentit d'afirmació catalana, s'hi ajuntava la modalitat liberal, que és la propia del meu esperit. Entretant els contradictors de l'Almirall organitzaren l'actuació catalanista; i, si bé és cert que pretengueren que expressament no prenguessin caràcter conservador i que externament apareixia com composta per elements nacionalistes, qualsevolga que fossin les llurs idees polítiques generals, vull afirmar que aquesta actuació conservadora ha realitzat un gran bé per a Catalunya i el Nacionalisme, car la seva modalitat li ha permès actuar amb més desembarraç i no aparèixer com suspecta a tots aquells que podien haver-hi oposat molt grosses dificultats. A més aquesta modalitat conservadora era llavors (i encara ho és, per dissort) la més a propòsit per atraure la nostra joventut universitària, que pateix del mal d'ésser poc liberal, més per utilitarisme que no pas per sinceritat de sentiments. Per això, malgrat ésser conservadora aquesta actuació catalanista, com que, si és cert que hi havia alguns elements sincerament i fortament religiosos, n'hi havia d'altres (la majoria) que si ho manifestaven era per conveniència i resultaven escèptics i donats a acceptar petites afirmacions liberals, l'obra nacionalista realitzada és, per aquesta complexitat d'acció, malgrat que conservadora, acceptable a bastament com a fi episòdic i transitori de l'evolució del nostre Nacionalisme català.

Jo, tot permaneixent allunyat de l'acció militant, feia un estudi imparcial dels esdeveniments, i em prenía doble sentiment, d'alegria o de pena, a mesura que l'organització catalanista creixia i que l'actuació es feia més intensa: d'alegria perquè veia que'l sentiment patriòtic guanyava extensió i intensitat, i de pena perquè m'adonava que preferentment acceptaven les doctrines catalanistes elements burgesos i elements tradicionalistes, mentre que, per aquest fet, els elements obrers, el poble, que a la fi és la sang i la carn de la nació, no solament no s'hi adheria, sinó que veia amb mals ulls l'afirmació patriòtica catalana, perquè tal com se li presentava l'havia d'entendre més com una acció retardatària que no pas com una acció progressiva i deslliuradora. Al meu esperit li passava molt sovint pensar que feia falta fer renéixer el catalanisme de l'Almirall, única faisó de realitzar el nostre

Nacionalisme, encarnant-lo en el poble perquè fós liberal, o sigui verament català. Pensar-ho, i, deixar-ho córrer, era tot ú. El propòsit duia a una acció de tanta importància que jo no'm considerava amb prou forces per emprendre-la, i a l'ensem el catalanisme conservador anava creixent i enrobustint-se fins a semblar que havia agavellat i s'havia adherit tots els elements de positiva valua moral i intel·lectual de la nostra terra catalana; perquè és ben cert, que per llavors el liberalisme passà una greu crisi i restà per temps sense prestigi a la nostra Catalunya.

En aquest temps s'organitzà l'Unió Catalanista, i, malgrat l'orientació conservadora del Catalanisme, l'Unió Catalanista hagué de representar per força com un organisme neutral en el qual tots els patriotes s'ajuntarien i actuarien, perquè no podia ésser, ni pot ésser mai enlloc, que hi hagi sentimentalismes previs al sentiment patriòtic. En els nostres temps la patria té, en el sentit científic, filosòfic i natural, en el mateix sentit social, una significació tant inseparable de l'individualitat humana, que's pot dir que la patria és l'home mateix; i, així com a la consciència humana no hi ha qüestió previa que no sigui la mateixa consciència del propi existir, com que la patria ho és, aquesta consciència del propi existir de l'home, no pot haver-hi tampoc qüestió previa, perquè la patria és ella mateixa l'afirmació primària de la consciència de l'individu. Per aquesta raó l'Unió Catalanista no pogué prescindir d'ésser un organisme neutral i de fer seguidament manifestacions de tolerància i d'acceptació de col·laboració de tots els catalans, pensessin com volguessin en qüestions religioses, polítiques i socials, malgrat que la majoria d'elements que la componien i l'orientació general de l'Unió Catalanista fossin conservadores i religioses.

Passaren uns quants anys més, i amb la guerra de Cuba vingué la crisi de l'Estat espanyol; i per aquesta crisi, i també per l'actuació seguida que havia realitzat el Catalanisme, vingueren els grans dies d'afirmació catalana i de afanys per la normalització de la nostra vida nacional. Fou llavors que'l meu estimadíssim i sempre fidelíssim amic, el gran patrici Josep M.ª Roca, em digué que jo tenia el deure d'incorporar-me al Catalanisme militant, i que, si les meves ocupacions m'ho impidien, escrigués, almenys, per a *La Renaixença*. Com que de moment jo no hi accedia, perquè no'm sentia identificat amb l'actuació catalanista de llavors, ell, el bon amic, hagué de repetir-m'ho, i jo a la fi vaig assegurar-li formalment que m'ho

pensaria i que ja li respondria. Realment, vaig pensar-m'hi molt: d'una banda em privava d'accedir a la petició d'en Roca, com deia ara mateix, la modalitat de l'actuació catalanista, i a més els records de les primeres disgregacions que hi hagué en el Centre Català, ja que se n'insinuaven de noves en el sí de la mateixa Unió, i el veure que, malgrat el temps transcorregut, una unitat nacionalista no era aconseguida a Catalunya perquè hi havia elements dispersats i de veritable valua que no formaven part de l'Unió Catalanista; mes per altra part me sentia a l'esperit una força que'm duia a l'actuació i que'm deïa que, passant per damunt de tot, treballés per Catalunya. I remogut per aquesta força patriòtica fou que'm vingué a la memoria allò que m'havia dit l'Almirall l'única vegada que hi havia parlat a soles, que ja havia relatat i repetesc ara: *que no la deixés mai, a Catalunya, i que treballés per ella*. Me vaig decidir pensant que l'havia de creure, a l'Almirall; i que no sols l'havia de creure, sinó que havia d'anar a continuar la seva acció de catalanista liberal. Ell, en Valentí Almirall, romanía tot apartat del Catalanisme i de tota acció, i fins potser llavors era quelcom hostil a l'organització catalanista. Jo d'això en vaig treure ensenyances, i em vaig dir que l'havia de creure en el seu manament per servir a Catalunya, però que, alligonat amb allò que an ell havia passat, havia de pensar en realitzar la meua acció catalanista liberal de tal forma, amb tal traça aconsellat sempre per l'interès de Catalunya més que altra cosa, no volent sentir-me mai vençut, eliminant de mi tot allò que fos amor propi convertint-me en un instrument de la Patria, de tal faisó, que ni desenganys ni penes ni contratemps poguessin apartar-me del lloc de lluita que havia de triar per ésser fructuós a Catalunya, a la vera Catalunya, la Catalunya liberal que no ha sigut jamai un anacronisme en l'història de la llibertat i de la civilització en tant ella ha sigut mestressa dels seus propis destins.

Fet el determini, vaig començar a escriure articles: de primer per a *La Renaixença* i després per a altres periòdics. A l'ensem ingressava a l'Unió Catalanista i començava la propaganda oral en mitings, conferències i vetllades que durant alguns anys he continuat, completant l'acció que realitzava en la premsa. Aquests articles, els d'aquest llibre, són extrets i triats, pels amics que s'han emprès la publicació, d'entre tot allò que he escrit en aquests quinze anys que's comprenen en el període que ara començo a historiar.

L'Unió Catalanista tenia totes les meves simpaties i la meua admiració. Hi

trobava jo que representava, dintre de la Catalunya desnacionalitzada i mancada de sobirania, el nucli orgànic social de la Catalunya que's recatalanitzava i que exercia sobirania propria. Era com el començament de la Patria nova dintre de l'organisme retret, disgregat i descatalanitzat de la Patria oprimida i sotmesa. A mi, que he tingut sempre un concepte integral de la realitat catalana, l'Unió Catalanista, malgrat el caràcter no concretament determinat en sentit liberal, és a dir, en sentit modern, no'm semblava pas una organització il·lògica: la veia com un organisme social, al néixer i que de mica en mica ha d'evolucionar i adaptar-se a l'actualitat política social, puix que, com cosa tot just nascuda, havia de viure més dels caràcters dels progenitors que no pas de la modalitat propria, amb modalitat actual, ja que aquesta modalitat sols podria adquirir-la creixent i enrobustint-se, i adaptant-se a les realitats socials dels temps. Els diguem ne *anacronismes* polítics i socials de l'Unió Catalanista, llavors, per a mi, no ho eren, perquè, abans que liberal, o, més ben dit, perquè soc liberal, jo em sento just observador de la realitat i vull sempre actuar des d'un punt d'apreciació científica i no situat en el lloc que m'assenyalin els sentiments polítics i socials que's troben encarnats en la meua vida. Judicant així jo comprenia molt rebé que organismes d'actuacions redemptores com l'Unió Catalanista no naixien amb els caràcters d'organisme plenament desenvolupat i en possessió de la plenitud del seu ésser, sinó que naixien, com els infants, amb caràcters, com he dit suava, solament dels progenitors biològics, i que és després que successivament han de procurar per la creixença fins que adquireixin personalitat social conexas a les actuacions polítiques del món. I per això a mi em causava admiració l'Unió Catalanista, perquè, després de l'actuació oposada, del Centre Català i de la Lliga de Catalunya, l'Unió Catalanista representava el recomençar d'una actuació integral, d'una actuació en la qual almenys s'afirmava que només calia ferma i definitiva catalanitat per poder col·laborar-hi. A més jo sabia que, per llei natural, a l'Unió Catalanista s'hi realitzarien els fenòmens d'evolució i adaptació al medi social i polític, i, per tant, que esdevindria un organisme verament representatiu de la Catalunya renaixent, de la vera Catalunya de tradició liberal, que és la veritable tradició de la nostra Patria. I, si fins llavors jo havia permanescut allunyat de l'acció militant, prè el determini i concretat l'objectiu de la meua col·laboració, i malgrat que jo volgués continuar l'obra

de l'Almirall, això no era anar a pertorbar, no era anar a realitzar acció sectària, no era anar a determinar una acció anacrònica dintre de la normal evolució de l'Unió Catalanista: era només anar-hi, amb tota la meua irreductible catalanitat, a afavorir-la, l'evolució: a empènyer-la i a fer que's determinés com més depressa millor, sense rompre perxò les lleis naturals de l'evolució de aquests organismes, car jo volia, com vull ara, que visqués, i no que, per una creixença massa ràpida, es neulís i desaparegués: volia jo que, amb tot el meu seny de coneixedor dels fenòmens biològics, la meua acció es realitzés dintre de límits normals, enfortint, enrobustint, eixamplant la consciència, fent ferma la voluntat, i sobre tot fent que la personalitat de l'Unió Catalanista arribés a posseir una tant completa consciència d'ella mateixa, que se sentís representativa de la totalitat de Catalunya: de la Catalunya passada, lliure i victoriosa; de la Catalunya actual, descatalanitzada i mancada de sobirania; i de la Catalunya futura, recatalanitzada i actuant en la civilització mundial; volia que assolís un estat de comprensió absoluta de lo real perquè resultés incommovible al bell mig de la Patria, qualsevolga que fossin les tempestes de sentiments, de lluites polítiques, de tragedies socials que passessin; volia que l'Unió Catalanista fos el nucli generador de catalanitat actuant en el centre de la nebulosa social en que reneix la nostra Patria; volia que, malgrat totes les desfetes i els cataclismes polítics i socials de Catalunya, i àdhuc les mateixes excissions que fessin dependre del nostre cos social elements que se allunyessin de Catalunya, l'Unió Catalanista fos sempre el centre de gravitació al voltant del qual, el dia que després de tant actuar i remoure's se posin les nostres activitats, resti definitiva i organitzada la Patria catalana.

L'Unió Catalanista havia celebrat tres Assamblees de valua definitiva i transcendent, i fins a bastament adaptades a les modernes corrents polítiques i so-

cials. Les Assamblees de Manresa; de Balaguer i de Girona tenen un caràcter de modernitat que'n fa tres grans encerts i que a mi em mostraven que la tasca que jo m'havia imposat no havia d'ésser massa dificultosa. Les Bases de Manresa no són una afirmació nacionalista absoluta, mes són una afirmació de llibertat col·lectiva, en forma autonòmica organitzada amb l'Estat, que certament cap esperit liberal pot combatre. Aquesta és la llur significació global. En llurs detalls hi ha afirmacions eminentment democràtiques i modernes al costat d'altres senzillament contemporitzadores; mes de reaccionaria no n'hi ha ni una, i sols la passió política ha pogut desfigurar els fets i fer apareixer les Bases de Manresa, que ni el mateix Pi i Margall no havia condemnat, com un còdic anacrònic i retardatari. L'Assamblea de Balaguer és una afirmació econòmica tant dels nostres temps, que és tot senzillament una transició del règim actual plutocràtic a règim econòmico-socialista de l'esdevenidor; el règim econòmic contingut a les Bases de Balaguer; és tant liberal, tant tocat de socialisme, que no hi ha encara cap Estat que hagi adaptat a la seva vida econòmica un règim tant democràtic, tant justament igualitari, i tant moderador de la brutal creixença del capitalisme. I l'Assamblea de Girona no proclama principis polítics ni determina principis econòmics, però és un crit enguniós, és una protesta ferma, és una expressió de humanitarisme i de clarividència gran enfront de l'Estat espanyol en els instants suprems de la lluita de l'Estat contra'ls que a Cuba i a Filipinas lluitaven per llur deslliurament i contra les atzagallades que duïen a la guerra amb els Estats-Units. Aquesta Assamblea de Girona, en nom del Catalanisme, i sense protestes de ningú, es manifesta tal com posteriorment han actuat els partits avençats dels grans Estats enfront de la falta d'humanitat dels governs; és com una exclamació pacifista que surt del cor del poble; és un clam sentimental eminentment democràtic, i al mateix

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de París y Barcelona, etc., etc.   Diplomas y medallas de Oro

← PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO →

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago é intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.— Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del Dr. Llorach, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 643 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

temps una reivindicació franca i enèrgica de drets que són inalienables i de llibertats de vida que no hi ha poders que honradament puguin delatar.

La significació político-social de les Assamblees de Manresa, de Balaguer i de Girona és a bastament expressiva per comprendre que en conjunt de Catalanisme tenia una orientació francament liberal i moderna. Les deficiències que en aquest sentit hi poguésser haver a les Bases de Manresa, eren ben bé corregides per les afirmacions ultramodernes de les Assamblees de Balaguer i Girona. Pensi's que l'Unió Catalanista actuava, com actua avui encara, com a representació d'un cos social, i per tant és ben natural aquesta aparent congruència de principis que promulgava. En les mateixes societats ja amb vida pròpia, passa que no és pas de cop i volta que tot se capgira: és anant deixant principis socials vells, i anant acceptant-ne de nous, que'ls pobles avancen i evolucionen. Se dirà, potsèr, que l'Unió Catalanista, a Manresa i en altres Assamblees, promulgava principis socials i polítics que han d'ésser considerats anacrònics; mes no s'oblidi que aquests principis que semblaven com noves promulgacions no eren altra cosa que l'incorporació de l'Unió Catalanista d'idees i de doctrines que eren i són encara vives a Catalunya. I com que l'Unió Catalanista havia de representar, millor dit, era realment la consciència de Catalunya deslliurada de tota opressió, per això en ella el contingut ideològic era complex i incohere, i àdhuc amb predomini de sentiments religiosos i conservadors, perquè a l'Unió Catalanista s'hi estava realitzant tota la evolució moderna que han sofert els pobles i que Catalunya no ha realitzada per no gaudir de la llibertat i plenitud de la seva vida. Més clar: a l'Unió Catalanista s'hi ha hagut de realitzar la evolució político-social purament catalana que no ha sigut realitzada a Catalunya en aquestes tres centúries que ha estat mancada de la pròpia sobirania; i com que'ls fenòmens d'evolució bio-socials han de tenir lloc, i no és possible a les consciències col·lectives trencar l'evolució i d'un bot anar-se'n de l'una banda a l'altra de les solucions de continuïtat que hi hagi a la consciència dels pobles, l'evolució en aquests casos se realitza ràpidament, molt depressa, i en vint-i-cinc anys la consciència representativa de l'afirmació nacionalista pot fer la via evolutiva de tres centúries.

El millor Cafè és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

Eros fugitiu

(De Mosco)

Al eximi hel·lenista Dr. Segalá.

Ciprina, el pàrvol Eros
en altes veus cridava:
«Si algú per vils croïlles
l'hagués trobat en darda,
sabrà que el molt picordi
se m'ha esmunyit de casa
i albricies jo faria
a qui me'n des les traces.
Si tu, que estàs a fòra,
el veus i em dius on para,
el bés gustós de Cípris
hauràs a tall de gracies
i, cas que'l nin m'aportis,
el bés... i més encara.
Tantost les senyes justes
del xic te siguin dades,
en mig de vint, que'l vegis,
no'l pots confondre amb altre.
No té la pell nevosa,
sinó color de flama.
Disposa d'ulls esplèndids
i verba dolça i gaia,
però, de cor maligne,
no pensa ço que parla.
Discursos fa melosos
en tindre l'hora blana;
en canvi així que s'uja
son geni fèr declara.
Amic d'enganys i tretes,
falcegen tots son actes,
crudels sos jocs resulten,
doloses té les manyes.
Trenat el cap ostenta,
vergonyes mai l'abaten.
Si té la mà xiqueta,
la té a ferí adestrada,
i d'ella no's deslliuren
l'Ereb, ni el rei de l'Hades.
Despull de cos s'amostra,
la ment, però, colgada.
Talment que l'au lleugera
el nin disfruta d'ales.
Damunt els homes i dones
voleia, d'uns a d'altres,
i dintre'ls cors s'afica
i'n fa son propi estatge.
Maneja un arc minúscol,
que amb dards minúscols arma
i arriba'ls fins al èter
si a tret rabent els llança.
Cenyeix sa esquena nua
buirac riquíssim, auri,
rublert d'ardents sagetes
de punta molt amarga,

les quals sovint m'engega
ferint i tot sa mare.
Ses coses són terribles
quiscuna més que l'altra,
essent-ho més que totes
la seva ignífera atxa,
que, encara que menuda,
el sol mateix inflama.
si pots haver lo lliga'l
ben fort i sense planye'l.
Si plora, ves alerta,
que't para alguna trampa.
Si riu, rocega'l prompte.
Si vol besar-te, escapa,
que du en l'halè la peste
i té verí en el llavi.
Si diu «t'entrego dòcil,
de grat les meves armes»
no toquis res, no vulguis
ofrendes d'ell que enganyen
i al foc trempades foren
per mal de qui les palpa.»

El mar no es mou

(Poesia popular alemanya)

A JOSEP CARNER

el poeta de la suavitat i de la ironia

El mar no es mou. S'adorm l'ocella.
Se sent tot just remor suau.
Va entrant la nit i, com rou d'ella,
damunt els ulls són dolça cau.
El mar no es mou. Fregar les branques
el sant halè de Deu se sent.
Les flors s'inclinen per les tanques
l'oració vespral dient.
El mar no es mou. Vers la vall rosta
calmuts esguarden els estels.
Alegra't, hom: ta pau s'acosta;
com ells cauràs descans als cels.
Alegra't cor, no t'entristeixis;
la benaurança gaudiràs,
quan de ton cos te desvesteixis
i de la mort el prengui'l glaç.

J. RUYRA. trad

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts
Auques i Ventalls	5 pessetes
La paraula en el vent	5 »

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili
Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Adm
nistració.

PASTORAL

Aqui vé, ànima, que ens ha arribat l'hora bona de commoure'ns de la paternitat, no pas la que es mereixés ser cantada al sò dels clariñs ni la que porta gravat molt fondo el mot sacrifici; sinó la paternitat que és un xic de càrrega i una dolçor que's fan bona companyia, i sense gaire esclat mouen un sentit únic que res més no el faria vibrar.

La mare sab el pès amorós del fill abans de que el fill visqui en el món lluminós i orejat de l'arbre i de la roca, de les veles i dels ocells, però el pare no entén aquest pès amorós fins que el fill se li ha repenjat als braços o a les espatlles; i sobretot a nosaltres, ànima meva, que no som avesats a altra càrrega material més feixuga, que ens mirem les coses moguts de sentiments familiars i des de un cercle d'acció reduït, aixó sol ens és una revelació de l'amor del món molt assenyalada. Ara som a la flor d'aixó, ànima.

Amb la mena de cantarella de pastor que té l'avés de portar el xai més jove a coll-i-be la gent ja ens coneixerà sense que ho diguem, que encara aquestes hores seguim sent el ciutadà dels camps.

I prou és una cosa pastora portar la filla de dos anys a coll-i-bè en les llargues passejades per camí de muntanya, sota els pins, arràn de les ginesteres que s'arboren florides en indrets que la mar se n'adongui, la mar que s'ajaça allà baix formant amb la faixa del cel una sola exaltació de la llum mediterrània.

¿Com no les deu veure de formoses les ginesteres el meu anyell ros? Perxó al bell entrant del terme on s'arboren aquelles tant espigades, i en tant bon lloc que s'estargeixen sobre el mateix blau del cel i talment obren un pòrtic a la mar un xic llunyana, en demana una flor fins que l'hi he cullida.

Aleshores, s'escaurà que recalcant la

barbeta sobre el meu cap, en l'encantament em punxi el coll nú amb la tija de la flor, com si m'esperonés a la marxa, mes així que sent la meva queixa, amb aquella insistència que li és propia em demana si m'ha fet mal i allunya la mà, i amb la seva petita voluntat que com més petita deu tenir de donar més esforç als seus instruments resta amb el bracet enterc tirat enrera per no punxarme. Convé dir que també surt d'ella l'abocar-se a estones pel balcó de les meves espatlles fins a trobar-me la cara per demanar-me si só cansat o si amb els peus en fa mal al pit, i demana caminar al meu costat, perquè ja li ha entrat al cor que el món és fet d'una part de patiment i una part distrutar i que el donar descans a algú s'avé amb el gastar-se algú altre en cançament.

¿I què en direm, ànima, de la seva deria de quan ens veu traspasar el cancell per al passeig, que no es cançaria de demanar un bastó i cercar-lo arreu pel primer tram de la nostra via, com si també li hagués entrat al cor que si convé pel camí l'il·lusió d'una flor, també l'aguant d'un bastó.

Ara ella d'aquests principis eternals de la vida n'és com un símbol divinament pur, car existeixen en ella abans de cap raonament.

¡Ai, ànima meva, qui pogués tornar nin sobre unes espatlles, a desvetllar-se a la vista de les ginesteres, del mar, de les muntanyes i els seus llunys, que ara en comença a dir els noms! ¡Quina novel·lesa el món an aquests ulls que porten adins seu la rosada matinal!

Devegades l'hi vé la sòn sobre les meves espatlles i jo no me n'adono sinó pel silenci diferent i perquè les manetes que'm cenyien al front o al coll una garlanda tebia d'amor s'han esllanguides i el seu cap vé a pesar sobre un cantó de les meves espatlles a frec de la galta; però, adormida i tòt m'adono que la

flor de ginesta encara fa llum en la mà closa. Sol venir-li aquest sòn a l'hora de la fosca entrant; quan ço que hi ha en mi de ciutadà s'entregaria a la lassitut de la muntanya poderosa sobre el còs, si no fos que la càrrega és la del meu anyell ros. Mes no; altre és el meu sòn, que m'adormo en la consciència del moment feliç, i, oblidat del còs, camino amb un delit d'encantament com si tota la meva vida fós un camí amb el fill a les espatlles.

I deu ser també que aquest fill de dos anys ja ha començat a deixar en nosaltres, ànima, el solc que perfecciona i muda i obre les potencies. Per ella vinc en coneixement del fons d'impaciència, però de la capacitat de paciència que hi havia en mi; de lo retort de la meva natura i de la potencia en ella de ser torçada a bons fins. Em sento del fill com d'una acció estalviadora que em curés de la suplerfluitat dels luxes del esperit i del sentiment. I si una altra acció més forta no vé a trasmudar la meva interna llei, sento que aquesta videta que creix tindrà a mida del seu creixement un poder formador deixant en el poeta, ànima meva, l'empremta i l'enmotllament que en altres hi deixa el gran ser de la vida d'empresa i de lluita.

Com el Sant Cristòfol del poble, sento pesar dolçament sobre les meves espatlles un món quan s'hi recalca aquesta criatura, un món de pastor que porta l'anyell a coll-i-bè; un món que s'hi aprèn de cantar la felicitat en coses de fonda senzillesa, com fruit i conçol de la nostra vida.

JOSEP LLEONART.

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

Els ideals

De totes les delícies que la natura ha posat a disposició de l'home no n'hi ha cap que tingui la transcendència dels ideals. Trascendència gloriosa, elevada, gran. Pels efectes que produeixen durant tota la vida, per l'estela que deixen als homes venidors.

Qui no els comprèn el fau somriure, però no's trobaria una persona que, per duresa que tingui, un jorn o altre no l'hagin embadalit. Qui més, qui menys, tots els hem obert les portes, tots hem sentit llur vibrar enlairador que'ns deixava extasiats. I aleshores hem obrat, hem seguit les ordres llurs, i tot executant-les, hem sentit moments de felicitat. Per això no hi ha ningú que no'n sàpiga una cosa o altra, per això no hi ha ningú que no'ls recordi anc que sigui d'una manera vaga, incerta, general.

No podia ésser altrament. Tota obra, tot acte excepcional va precedit dels ideals. Quan concretem una cosa, quan pensem en gestes grandioses, primerament ells ens desvetllen l'intel·ligència i ens fan il·lusions. Quan s'acumulen en un home li donen forces extraordinàries per arribar a ésser gran. Si esteu passius us fan obrar, si esteu excitats us donen tranquil·litat.

Les edats de la vida són formoses, enlluernants, mirades a través dels ideals.

En totes les èpoques fan oblidar les miseries dels homes, les desventures, les falsetats. Però també fan encendre la llàntia a Diògenes per a cercar un home, un home que sigui més bell, més bò, més gran.

Se pot dir que no hi ha res de més noble, de més eloqüent ni de més elevat.

Ells senyalen els trets més vius del nostre caràcter i quan van a ran de terra o no existeixen, que és igual, la vida es presenta amb tota la prosa, amb tota l'impudícia, amb tota la negror que imaginar-se pot.

O! Prou que's veu en aquells que'ls robutgen; el viure que frueixen no és pas de desitjar.

¿No heu conegut mai un ser d'aquests que aborreixen els ideals? No hi ha res de més trist ni de més repugnant. Es egoista, estult i estrafalari. No té amor a la família ni a ningú. Pessimista de cap a peus, no creu en res, i si haguéssim de seguir els seus consells tots els homes foren un medi per a satisfer les nostres sensacions. De delectances, de fines cortesies, de subtilitats no'n trobareu en ell. Amb tot, es creu l'home més savi de la terra i del seu excepcicisme esglaiador en diu mundologia, art de saber viure i altres mots d'argot.

La majoria dels homes seguint els impulsos de la joventut s'enamoren o s'han enamorat, que és dolç i agradós seguir els camins d'una formosa vida amb la companya estimada que en els moments de lluita i d'indecissió ens reconforti i ens faci companyia. Ell no'n té d'enamoraments somniosos que fan sentir i gaudir, car no coneix la poesia dels amors divinals.

Quasi sempre el seu fons és ple d'un individualisme extremadament exagerat. Només s'ocupa d'ell, i si es preocupa d'algú altre és perquè més tard o d'hora vol rescabalar-se amb guany el benefici que hagi fet. Si li parreu de projectes o d'il·lusions us respòn amb un *lasciate ogni speranza* que us deixa corglaçats i inútils per a fer res. De la sort dels homes, dels drames de la vida, de les inquietuts espirituals no n'hi parreu gens; no capeix el que no viu en el seu cervell. No té entranyables amistats a no ser algún tipu degenerat. Això si, parla sempre del pler, del pler a la seva manera, que'l veritable no lh'a conegut mai. Per això la seva paraula, displi-cent i intencionada, ens és incomprensible, fastigosa i descarada.

I té un riure mefistofèlic per aquells que obren diferentment. ¡Pobre humanitat si tothom fos com ell! Són aquests que tan menysprea en son interior, els que en llur pobresa senten ansies de millorar, els que veient les injustícies de la terra es conserven nobles i honorats, els que's guanyen el pa de cada dia amb les obres del cervell o amb la suor de llur front, són aquests els que sostenen el món. Ells, amb llur treball diari, amb llur altruisme, amb llur abnegació fan possible l'organització de tots.

Però ell i els de la seva colla ¿què saben d'això? Ni ho saben ni els interessa. Són els representants de la decadència, de l'impotència, del fals honor. Per això la natura se'n revenja, els inutilitza i els mata les il·lusions. Per això mentres els altres disfruten la pau i la satisfacció de llur cor, ells se moren de fàstic, d'enuig i de desolació.

Curts de gambals, no han comprès que per a que'l món sigui un paradís, ans cal que l'home en sigui un digne morador. No han comprès aquella veritat que C. Ayer sintetitzava així: *Tant vaut l'homme, tant vaut la terre.*

I amb llur obrar fan el món odiós, odiós perquè menyspreuen els ideals.

Els ideals que donen vida als cossos més exhaustes i als dies melancòlics transformen en diades. Fins els vells s'hi reanimen i els xacrosos s'hi encanten.

Els ideals que lliguen l'home amb llaços més forts que'l bronze i que l'acer. L'amistat no's comprèn sinó per coincidència de ideals. Quan aquesta manca, malgrat els convencionalismes de la cortesia, malgrat els interessos que uneixen els homes, és fluixa, fictícia, temporal.

Els ideals que superioritzen la vida portant-la pel camí de l'immortalitat. Encara que un home no s'hi compleixin tots els que'l abranderen, els pocs o molts que's verifiquen constitueixen la brillant realitat.

¡Que'n fóra de bonic si's pogués ex-

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega Ptes. 35
Tela 45

Acabat el temps de la subscripció la obra valdrà

Rústega Ptes. 45
Tela » 50

pressar amb paraules fervoroses, resplendents com un raig de sol, tota la formosor de llurs encants! Però això no és possible. Tota interpretació ha d'ésser escassa, imperfecta, parcial, car llur infinita bellesa, a través de les nostres coses, és inefable, eternal.

Materia i pensament, realitat i visió són els factors principals entre'ls quals se realitza nostra vida en el món. Per la visió i pel pensament s'imaginen tota classe d'obres, les quals prenen formes apreciables per la materia i per la realitat. Des de la més petita a la més grandiosa, des del conscient geste insignificant a l'impetuós cant a l'immensitat, tot va animat per la vigor dels ideals. Els ideals que fan d'objecte en les creacions perennes. Creacions que deixen l'empremta dels anhels que les varen fer néixer.

Mes en definitiva: ¿què són els ideals? ¡Aneu-ho a saber! Per llur complexitat, per llurs diverses manifestacions passa que només se'ls pot definir en moments d'entusiasme i de claror. A més a més, la potencia intel·lectual, ni en caràcter, ni en intensitat ni en extensió està donada igual a tots. Cada qual viu un entendre propi, relatiu, personal. Cada qual escolta una veu que només la tradueix el més pregón del seu còs. Ara, exteriorment, molts fan i desitgen el que veuen fer als altres perquè no sabrien cap a on decidir-se davant els misteris de l'univers.

Analitzem-los, per això.

En presumpció són conceptes esboirats que volem aclarir.

En intenció són propòsits, cants, desigs, determinacions.

En esperit indiquem una serie d'aspiracions que's desperten per reacció al topar l'ingenuïtat de l'home amb la freda realitat del món.

I com la realitat varia per mil circumstancies que porta'l temps, ells també varien i milloren segons els homes i les civilitzacions.

Quan l'ànima els acompanya, lliure de les impureses del món exterior, assoleixen el punt més alt de perfecció.

Aleshores són l'essencia de l'amor.

Són esperances per l'avenir.

Són un *surge et ambula* per un nou demà.

Són la flor delicada del verger humà, la parla ingénua de l'esperit, la música divina d'un més enllà.

En totes les èpoques i en totes les situacions designen quelcom d'admirable que l'home espera realitzar. Acció bella de les nostres elevacions. I com sempre il·luminen la nostra vida, i com sempre excelsen el nostre obrar i llur neguit no para mai; per això tenen transcendència, transcendència gloriosa, elevada, gran.

PERE LLOBERA

RON BACARDI

Flors de solitud

L'ingrata veïna

Exuberant, de mans destres i fines,
Del meu veinat veig que ha aixecat el vol
Una modista gaia com un sol
Que era un espill de xicotes veïnes.

Els dematins, darrera les cortines,
Mai més furtius festejaràn els ulls;
Adeu plaer de l'esguardar tos rulls!
Ja no veuré mai més com te pentines.

Dels temps passats, donzella preferida,
D'aquells moments que'm creia m'eres vida,
Jo'n servaré melangiós recort.

Mes tantmateix, quan te n'ets allunyada,
Se m'ha curat al pit una rascada
D'un jorn que'l cor me feres batre fort.

Per les altures

Al campanar de ma volguda vila
Plau-me pujà i romandre en solitud;
Per esguardar, mon ànima tranquila,
De terra i cel la noble excelsitud.

Com si allí dalt el cos perdés argila
I l'esperit guanyés en fortitud,
L'ull del dever aixampla sa pupila
I en nova llum contempla la virtut.

Feu, mon Senyor, que'n l'enrenou del viure,
I per damunt del gemegar i el riure,
No oblidi mai l'alterós campanar.

Pugui sovint, tant en ma fortalesa
Com més envant, al temps de la feblesa,
Per honorà-us al seu bell cim pujar.

Una nit...

Una nit ne tinc clavada
Al fons del meu pensament,
I és una nit regalada
Passada vora un torrent.

Feia'm dossier l'estelada
I musica el doll llisquent;
Dels pins abets l'alçada
Fou un delicat present.

Nit que, en braços de natura,
Vaig sentir-me una criatura
Més joiosa i més viril:

Jo t'enyor mantes vegades,
En les nits ennuvolades
Quan, per ella, estic febril.

JERONI PELEGRÍ

Religió i Política

Conferència donada per En Lluís Bertrán i Pijoan
a la Joventut Nacionalista

Abans de tot s'ha d'escaient dir amb tota reverència, que soc catòlic, apostòlic, romà; per gràcia de Deu en la fe, per educació i per convenciment de ciència.

D'aquesta faisó començ per a que tot-hom entengui que en mes paraules no s'hi ha d'anar a cercar ni la més insignificant hostilitat, ni cosa que s'hi adigui, a la Religió, qui és en mí, com qui diu, vida i substància propies.

Amb aqueix títol, amplíssim, vinc a conversar, ja no dic a disertar, una estoneta amb vosaltres, amics, qui'm feu mercè de atenció. La qual cosa no m'ha vingut a la ment més que amb l'objecte de contribuir amb el meu modest esforç al certamen de cultura qui ens mena, — no a l'èxit —, a l'immortalitat, referint l'amic Carner.

No us penseu, doncs, que vaig a fer un estudi metòdic, filosòfic o teològic, de ço que's comprèn en Religió i en Política, endinzant-me fins a les intimitats més recòndites de llurs essències. Vos parlaré, només, un xic de les relacions entre aqueixes dugues branques potíssimes de l'activitat humana, fent-hi algunes consideracions i comentaris, sense que formin un còs de dissertació compacte. Les meves pretensions són modestes; preneu-ne la bona voluntat.

Entenem per Religió, l'acte o els actes o la virtut o hàbit, amb que hom, regoneixent-se criatura de Deu, regoneix, també, que al seu Criador deu retre-li culte, el qual pot consistir en sacrificis, en adoració, en respecte, etc.

Per Política entenem l'art de governar els pobles, donant-los lleis que favoreixin llur desenrotllament cap a la perfecció major possible, en la qual el major nombre de individus puguin fruit d'un bon viure.

Si per ambdós conceptes suposem sengles societats, ens trobem amb una, qui's cuida de negoci espiritual i altra, qui's cuida de negoci terrenal. Són dugues supremes, quiscuna en el seu estament; és en va pretendre establir comparació i gradament de valors, car això només pot ser tractant-se d'existències homogenies, no quan versa qüestió damunt coses heterogenies.

Quina, doncs, està, o deu estar subjecte a l'altra, la Religió o la Política? En assumptes no mixtes, ni l'una ni l'altra; en aquest sentit, crec que és temps perdut el parlar de supremacia del Civil o de l'Eclesiàstic; això són desviacions i aberracions. Religió i Política poden intel·ligenciar-se; però no poden barrejar-se, fusionar-se ni menys deuen confondre's.

Anem a dir, que, essent, no obstant, Religió i Política supremes quiscuna en el seu ordre i, per tant, en sa esfera peculiar, independents; com que, però, l'home no's divideix pas en dugues parts matemàtiques, ni hi ha aquell límit tant palès que'ns pugui fer percebre evident la divisió de l'ordre moral purament natural, del revelat; és clar que aquell qui's cuida de l'espiritual negoci, sempre tindrà l'obligació i el dret d'amonestar i intervenir-hi; i més, si suposem que és l'Església, en la creació i en la obra de la qual, les valors ètiques purament huma-

nes foren, com qui diu, també sobranaturalitzades.

Dèiem abans, i ara repetim-ho: *no deuen confondre's*, Religió i Política. Ah, els qui m'escolteu, prou sabeu com en nom d'aqueix fals conglomerat de Política-Religió s'han comès delictes inhumans, qui pugnen contra tota Política i contra tota Religió; tots sabeu com és un pretext partidista, sia del color que's vulgui; i allò qui menys hi guanya és la Religió, és clar; ja que ha sigut que el qui més crida, el qui més vocifera, el qui s'ungeix davant el món corifeu d'un ideal, al qual els altres ciutadans ja s'hi practiquen, però sense estridència, és, sovint, el qui menys fa per aquell ideal, qui menys en té l'esperit, el qui ama la bombolla, la fastuosa ressonància peixida per sí mateix; en una paraula, és l'egoista. La virtut i l'amor callen i laboren en el recolliment, com la llevor germina sota terra en el gran silenci de les hivernades; és la llei d'equilibri qui domina en el seu expansionament; no és cap llei de radicalisme: millor dit, no és cap desordenament on s'elabora l'existència i es fa la via penosa de ascensió cap al progrés indefinit, perque radicalisme no és llei, es negació de llei; és l'impotència inflant-se entorpidora i desconcertant l'armonia de l'equilibri, és la grana davant el bou, la qual s'infla per a esdevenir a grossaria com ell, i es reventa.

A *rio revuelto ganancia de pescadores*, diuen els nostres germans de Castella; i així és com alguns s'aprofiten d'aquesta impura barreja de Religió i Política, per fins polítics; però no polítics en l'alt sentit de la paraula, tal com definíem al començament, ans en el sentit de passió partidista, o acció gastronòmica.

No, no deuen confondre's la Religió i la Política; deuen distingir-se amb vera distinció; no vull dir que es contrapuntin, que s'hostilitzin; soc amant de l'armonia a totes hores; doncs, que s'armonitzin, sí, que s'agermanin; però que no's barregin, ni es confonguin: *Donèu al Cèsar ço qui és del Cèsar, i a Deu ço qui és de Deu*.

La determinació i concreció en el concepte de les coses, com en el desenrotllament llur, han sigut sempre signe de perfecció; en el període primitiu de qualsevol existència, quan encara gairebé no ha assolit, com qui diu, personalitat pròpia, quan tot ho té perque li han donat, a guisa de perllongació d'altre ent, podem apreciar com tot allò qui, dies a venir, serà distint i personalitzat, hi és en barreja i mesclança, rudimentari i imperfecte i vagarós en una massa càdica.

Així anàlegament succeeix en la Religió; en l'història de la qual podem apreciar-hi grans èpoques de flux i reflux; moments de romanticisme i de classicisme; vaguetat, barreja amb elements estranys, i després cenyiment i concreció.

Mireu els pobles Indi, Persa, Caldeu, Egipci, Xinès; i per cetr que alguns de aquests, hagueren un estat de civilització florentíssima. Les llurs religions es caracteritzen per ésser vagues, espectacles colos-

sals i monstruosos; són les religions del foc, de l'aire, del fang; són les religions de l'universal panteisme, dels estats soporífers; de lluites entre principis, intel·ligència i matèria, bo i mal, qui, al millor, resideixen en el mateix subjecte, i després de lluites seculars s'amiguen; efectuant-se aquells tres grans moviments de tèsis, antítesis i síntesis, que propugnen Fichte, Schelling, Hegel i altres; són les religions dels ents estranys qui estan submergits en un quietisme, del qual es desvetllen, de tant en tant, per fer tombar les existències en l'espai.

Tal s'esqueia en els pobles primitius. I no sols això, sinó que també, aquella impuresa de doctrines, pròpia d'un estat herèdic de poesia de poble primitiu, era mesclada en qualche cosa i afer humà; tot era barrejat amb tot; i en una mena d'amorfisme s'hi confonien l'art, la ciència, la política amb la religió, és dir, que aquesta omplenava tota la vida i la absorbia i era'l conglomerat qui tot ho mesclava; però d'una faisó especial havia lloc en la política: perque reis eren sacerdots i déus, i deien regir llurs pobles per manaments directes de les divinitats; i perxò s'anava als auguris, s'invocava'l dimoni, s'auscultava'l panteig agonitzant de les vísceres de les besties i es mesurava l'entrosament i el moure's de les serpents.

Religió no vol dir refugi d'inhàbils i de pobres d'esperit, qui no saben explicar-se les raons de les coses. Es clar que nosaltres no admitem l'existència de Deu per a simplificar les vies de l'intel·lecte en l'escament de les filosofies de natura; però és un fet que'ls pobles primitius, essent llur estat de ciència i de cultura en imperfecció, tot era posar-hi déus per-cí, déus per-llà i mesclar-ho tot amb figures de divinitats.

Quan els pobles i les gents van evolucionant en el camí de la perfecció, van delimitant-se'ls contins de l'ordre religiós, quedant més determinats; i la ciència, la filosofia i la política van així mateix humanitzant-se i prenent formes diverses.

En la divina Grecia, ja'ls estaments de la vida són més remarcats; i ja'ls governants són altres que sacerdots i sacerdotesses, qui tenen llur especial missió. Les ciències, la filosofia, pren una volada verament extraordinària; molta activitat té ja son límit més propi i sa funció adequada.

De Roma no en parlem, perque no representa, en aquests conceptes, més que una província de Grecia.

I arribà la plenitud dels temps, i vingué Jesús, el Crist, l'ungit del Deu Etern, i dugué la nova doctrina; fou el moment del classicisme en la Religió.

Jesucrist va fixar definitivament i amb sobirana simplicitat els punts de la religió, qui perxò se'n diu cristiana; Ell va predicar la seva divina missió, la qual cosa demostrà amb fetes extraordinàries en les que s'hi veia'l dit de Deu; va elegir deixebles i apòstols per a que escampessin la seva doctrina. Ell va fundar l'Església, ço és una selecció d'homes, facultant-los per perdonar pecats, administrar sacraments i continuar l'obra de Crist damunt la terra fins a la consumació dels temps, per l'autoritat divina i amb la assistència de l'Esperit Sant.

Allavors fou el moment dintre la Religió en que finiren les vagarositats, fou el moment del classicisme; llavors fou quan Jesucrist es presentà amb son poder, creant un Estat dins un altre Estat; de la qual cosa l'acusaven i tot, i en allò'l volien sorprendre els inemics faritzèus. Però aquell nou Estat

dins l'Estat podria ser-hi per tal com acomplien missions diferents i per quant Jesucrist no's ficava en allò que pertanyia al civil; però al ser sol·licitat pels inemics, de parlar sobre'l tribut qui s'havia de pagar al Cèsar, veiem com va dir terminantment: «Donèu al Cèsar ço qui és del Cèsar; i a Deu ço qui és de Deu». En guisa pariona, diu a Pilat: «El meu regne no és d'aquest món; altrament tindria jo també's meus exèrcits...»

Apar que no havem ja de cercar coses més clares; queda evident la distinció formalíssima de la Religió i de la Política, la distinció consagrada pel mateix Jesucrist, el fundador de la nostra Religió i de la nostra Iglesia.

Des d'aleshores, fundada per Crist, com hem dit, tenim l'Iglesia, o sia la societat formada per tots aquells qui segueixen la doctrina de Crist, amb la comunió d'uns mateixos Sagraments i baix l'autoritat única i suprema dels bisbes.

Aquella Iglesia petita, aquell *pusillus grex* creix entre perills d'un món qui li és advers; mes, ben aviat augmenta i s'estén, com per miracle, i amb tota sa puresa; i ja el catolicisme, o sia, l'universalitat, li és nota distintiva, puix també d'ençà dels primers temps sorgiren dissensions de sectes, qui, separades de la soca, foren àrides aviat; mentres que l'Iglesia anà agafant poixança, perquè té l'autoritat dels bisbes, qui conserven el patrimoni dels apòstols.

Passant els temps, el catolicisme prengué una volada enorme; però, ja pel mateix, el caire humà de sa constitució es va corrompent, s'arribà a una excessiva prepotència material; i l'Iglesia, mes no precisament l'Iglesia, sinó *els homes* de l'Iglesia, ho anaren invadint tot; i així com es suposava que la Fè era ja per tot arreu, de la mateixa manera el clergue era en tot inmiscuit, i no arribà a fondre's altra vegada la Religió amb l'Estat, com hem vist en els pobles primitius, perquè ja no era possible, donada ja paraula claríssima de Crist; mes, s'havia operat una aital mesclança i intrmissió, — si és lícit dir-ho així —, d'una potestat en altra, amb palesa ventatja pels *homes* de l'Iglesia, que allò fou ben bé'l clericalisme triomfant, amb tot el seguit de privilegis, excepcions i poder. Fou un moment de romanticisme també (1).

Naturalment, contra aqueixa gran acció, sorgí una reacció, evidentment tendenciosa i antirreligiosa; i el món del *catolicisme* sentí trontollar-se de grans convulsions. No obstant Luter, amb son crit de *Reforma!*, no sabia el bé que havia d'anar a fer a l'Iglesia de Crist, no podia figurar-se com fou un preciós instrument de Deu per a purificar la seva Iglesia. Aquelles grans convulsions foren com el moure's del garbell, pel que van caient les broces, qui fan nosa en el forment escullit.

Decididament, com en l'humà es retornava al classicisme, així en l'Iglesia s'operava un moviment d'ascensió de bell nou, cap a la pristina simplicitat, cap a la delimitació; la qual cosa fins avui continuà el·laborant-se, pacientment, suaument, però amb gran esplendor: «Donèu al Cèsar ço qui és del Cèsar i a Deu ço qui és de Deu».

Aixís ens trobem en els moments actuals, amb aqueixa crisi del clericalisme i anticlericalisme; virulencies de laïcismes radicals;

restes de coses que foren i que no s'aconhorren de morir; temps que tot sembla aigualir-se i disoldre's, ara darrerament amb el verí de la serpentina Cleopatra que és el Modernisme.

Noresmenys, avui l'Iglesia està molt millor que abans, i per tant la Religió i el catolicisme.

No és per dir-ho, no és un excès d'optimisme qui em fa parlar d'aquesta guisa, és la valentia de la convicció, com deia el meu sabi professor, el Dr. Cartañà, de que'l catolicisme, el verí, s'imposa cada dia més, mentres van extingint-se les formes corruptes que li desdiuen.

Alguns clamen: oh els sigles de la fe, aquells temps, gloriosos, en que l'Iglesia era senyora de tot, i el catolicisme havia la màxima poixança!...

Mes, cal distingir, perquè en els sigles de la fe, que s'apel·len, hi era triomfant la Iglesia; però, més que com institució divina, hi era vencedora com institució humana.

Pareu ment en això que us vaig a dir: s'entén que cosa és dominadora quan és la seva personalitat, el seu esperit, la seva raó formal qui triomfa i venç. I ara pregunto: en aquells ditxosos i tant sospirats sigles de la fe, era l'Iglesia, o sia l'institució de Crist, era el catolicisme com a tal qui dominava al món? No: perquè l'esperit de l'Iglesia, la seva formalitat i la seva missió és conservar i estendre'l tresor de la doctrina de Crist, l'administració de sagraments, l'obra d'elevació dels homes a Deu; i no era pas en aqueix sentit que d'una guisa especial era poixanta l'Iglesia en els *sigles de la fe*; eren el poder i les riqueses qui suraven arreu; fou allavors que hom va arribar a ser bisbe de tres i quatre diòcesis a l'hora; llegiu el Pastor i veureu com eren de fastuosos i luxurians els palaus d'alguns d'aquests potentats eclesiàstics, plens de servents, de soldats ubriacs i de dames alegres; per ell es veu que la simonia era afer no gens extraordinari; el favoritisme, el nepotisme era un factos no despreciable essent per aqueix sistema com molts arribaven a l'altar i a obtenir prebendes, sense mica d'esperit de sacerdoti, i sense altra distinció furgaven entre negocis mundans. I era'l temps que tot parlava de fe, i els reis devien ser coronats pels papes, i la més gran i inaudita corrupció a judici de Pastor, i llevat d'honrosíssimes excepcions ho podria tot; i l'Iglesia era per tot...

No crec jo que una tal poixança que pogué consentir semblants excessos degui contar-se com un triomf de l'Esposa de Jesucrist. No, mai; allò fou el domini, el desbordament de l'humà dins de l'Iglesia.

No hi ha dubte que avui, sense tant d'estrèpit, sense tant de domini terrenal, l'Iglesia fins com institució humana està més alleugerida de faltes que allavors, s'ha anat purificant; foren els grans concilis, com els de Trento i el darrer del Vaticà, qui ompliren de savies mesures la disciplina eclesiàstica interna i externa; com a l'època d'un nou classicisme, tornem anar cap a la delimitació, cap a la simplicitat divina del catolicisme: «Donèu al Cèsar ço qui és del Cèsar, i a Deu ço qui és de Deu.»

Ara veiem com l'Iglesia és fulgurant damunt el món per sa pròpia virtut; ella apareix formosa, com l'Esposa del Càntic sublim, plena de joies i difundint l'amor. A despit del món advers qui vol plantar-se-li enfront amb tot l'espatec d'un orgull luci-

ferí, ella avença triomfant més que mai, radiant amb tota sa puresa i veient-se exalçada la seva humilitat amb el vassallatge que, (sembla paradoxalment), li van a retre totes les potestats, fins les més obscures i selvatjes. Ara es fa la gran codificació del Dret canònic; ara's treballa titànicament en la depuració dels Llibres sagrats per a retornar-los a la puresa amb que varen eixir de les mans d'aquell gran Sant, el prodigiós, aquell miracle que's diu Sant Geroni; ara s'escorra'l dogma transparent per tota la terra, desbroçada la cogula del Modernisme; ara, bellament, els temples tornen a ressonar de l'harmonia inefable de les oracions gregorianes, qui pujen, plenes de santetat, a Deu, acompanyant, com el nimbe de l'incens, la flor immarçible de la Santa Eucaristia; ara van triomfalment unides la potencia formidable de l'Iglesia i l'unció de la pietat escullida; és ara l'Iglesia, aquella Dòna bella, qui destil·la bàlsams i amors, però a l'emsemp és plena de fortitutz, i a la qual es digué: *Les portes de l'infern contra tu no mai prevaleràn.*

A Jesucrist li fou promès pel Pare el domini del món sencer: «*Et daré les gents en herència, i tes possessions seràn fins als límits de la terra.*» No us esvereu, la paraula tindrà compliment; mes, nó valent-se de trons i lamps i esfondraments i volcans i altres sorts de tempestes, retrunyint entre mig de tot, la veu de Deu, com fou al Sinaí; no rès d'això; suaument, i paulatina per la predicació i per la gracia. Jesucrist vingué al món per a l'altíssima missió de redimir l'home qui havia pecat i s'era desviat del camí de la Vida. Jesucrist trià els apòstols, feu l'Iglesia, comanant-li que anés a predicar arreu la nova fe, dins la qual tothom havia de salvar-se; els dóna carismes, de gorir malaits, ressucitar morts, parlar en varies llengües, els dóna virtut, els dóna la gracia de l'Esperit Sant, els dóna la certesa de les futures victories; d'armes ni d'exèrcits no els en dóna, perquè no'n té, ni'n vol tenir.

Ja diu Jesús, davant Pilat, que'l seu regne no és d'aqueix món; altrament tindria, també, els seus exèrcits que sabrien defensar-lo; però com que en el realme del cel no hi valen exèrcits, ni baionetes, ni broings, sinó la gracia, la virtut, la persuasió i la fecunditat de l'Esperit Sant, però mai va oposar la seva divina força contra cap institució humana, ni amb son voler va fer caure'ls palaus dels gentils per esclafar-los, ni volgué que la terra engollís les tropes del regne, ni que les gents desobeïssin les lleis, més o menys raonades... Es dir, sempre la distinció pràctica, viva, de la Religió i de la Política: «*Donèu al Cèsar ço qui és del Cèsar i a Deu ço qui és de Deu.*»

Mes avui en dia tots en coneixeu d'aquells qui sempre volen ser més papistes que'l Papa i més cristians que Crist, i apar que pretenquin rectificar sa conducta.

I què és això de que els homes es fiquin, sense ser-hi cridats, en les coses de Deu, de l'Iglesia i de la Fè? De quan ençà aquests moviments *catòlics* en els que's donen patents de catolicisme o s'excomunica, i es pretenen donar normes, *no pontificies*? Aquests tals es proposen portar la Política per uns viaranys que no li pertoquen i li són vedats: diu Sant Pau, dirigint-se als bisbes: «*A vosaltres us posà l'Esperit Sant per a regir l'Iglesia de Deu.* Deu, doncs, va posar els bisbes per regir la seva iglesia, ço és, la religió; és, per consegüent, la suprema autoritat eclesiàstica, la *única* que deü i

(1) Vegin-se sobre aquesta materia les assenyades reflexions de Pastor en sa monumental «Historia de los Papas» traduida pel R. P. Ramón Ruiz Amadó, S. J.

pot entendre en la missió religiosa; doncs, del senyor més sabi, del rei més gran, d'un angel del cel que baixés s'ha d'abominar, si pretengués abrogar-se la potestat sagradíssima de l'Esperit Sant.

Si jo fos quí, us diria que d'aqueixos bisbes de levita, d'eixos *partits catòlics* no en feu preu, perquè són els menys catòlics i no els mou pas la raó de catolicisme.

Catolicisme vol dir jerarquia, jurisdicció, ordre del qui mana en l'obra universal de l'Església; *us posà per a regir l'Església de Deu*; i sovint aqueixos partits a que'ns referim, aquests catòlics es revoltien contra la llegalitat autoritat de l'Església, i no en coses humanes i polítiques, sino fins en les mateixes qüestions de l'Església, amb tota la reduplicació i predicament possible; i s'ha arribat a fer clamoreig contra bisbes, de que si estan venguts als Governos, que si són liberals, que si són massons; i mentrastant tremolen la bandera de catolicisme, i amb aquest nom i aquesta bandera pretenen fer la contra i denigres a altres persones honorables i ben catòliques. Això, per mí, és ésser menys catòlic que d'altres partits, que d'altra gent; com és més indigne aquell qui fa d'amic de en Pere i el traeix, que no pas aquell qui no es vanta de tenir l'exclusiva de la seva amistat, i si el colpeix, ho fa perquè li és enemic.

Ni cal parlar-ne de que no els mou la raó de catolicisme; ja som prou experimentats per saber que és purament política partidista i pretext; fins al extrem que a voltes *per defensar-lo, el catolicisme* s'alien amb els que ells diuen més inemics i desacreditats pel ver catolicisme i fins en els negocis humans, malgrat que moments abans els haguessin fulminat la maledicció del Sempitern i l'excomunió més tremenda. Això són partits catòlics? Això es defensar l'Església? Nò, això són partits polítics i això es defensar la rutina.

Aquests catòlics, molts cops, no han servit més que per a enverinar les qüestions i fer aparèixer hostil a l'Església i al catolicisme allò que no té raó de tal; al retraïment i a l'escàndol s'hi corre tot seguit, i es defuig la col·laboració qui sempre és profitosa i pot fer desaparèixer asprors, més o menys intencionades.

L'Església ha de tenir arreu la via ben ample i expedita; pobret del catolicisme si un dia s'hagués d'enquibir-se en els estrets motllos d'un partit determinat. A l'Església, ço qui cal, és llibertat per damunt de tot; intentar i voler comprometre-la en assumptes qualsevols polítics, i més quan polític vol dir partit, és tasca reprovable.

L'Església venç per la gràcia de l'Esperit Sant i la força de Crist, qui diu: «*Veus aquí que jo som amb vosaltres, tots els dies, fins a la consumació dels segles*». Es masell pensar que ha de vèncer per les armes, ni per altre mena de factor humà determinat; dels factors humans es val, és clar, però indistintivament, segons les circumstancies, segons evolució; perquè l'Església, essent divina, és *statu* humana; i Deu obra en les criatures acomodant-se a llur natura. Per això hem de creure que Deu abominaria de un catolicisme extern i fictici, imposat per una força brutal qualsevols, tal com abominava, per boca de Isaías, dels sumptuosos sacrificis del poble escullit, perquè tot era vanitat i tot sabia a tuf de sang i de greix i llurs mans eren plenes de pecat. A una milloria, a un enlairament té d'encaminar-se la nostra convicció; el seu nom, que arborarem com una bandera, és aquest: lleialtat i veritat. Servim-lo tots.

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literaries

1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. Maria Antonia Salvà).

Vida al pas.—Per Joan Maragall.

Somnis.—per Guerau de Liost.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili, Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

OBRA NOVA

LA PARAULA EN EL VENT

per JOSEP CARNER

Preu: 5 pessetes

Dipòsit: Lluís Gili, Clarís, 82

De la Premsa

Partit d'israelites

Un *gheto*, un *gheto* en marxa, heu's aquí el nacionalisme coalicionalista—deia en el seu article *Coalició Jueva* el nostre company En Marius Aguilar—I afegia: «Quan reben els anatemes dels que han venut, se concentren, formen el quadro, s'excusen blàndament, se planyen dels cops, prenen la curva com la distancia més curta entre dos punts i van avançant camí del profit...»

Li mancà al nostre company retreure la tradició israelita dels capdevaners del nacionalisme republicà. L'acatament a l'autoritat, primer principi de tot jueu, ells l'han complet sempre. També l'aproximació al que han tingut per fort. La por, aqueixa depressió espiritual tant israelita, ells l'han patida sempre. Per els esdeveniments, por a l'Estat, por els enemics, por a l'acció decidida. Si haguessim tingut en els C. N. R. la costúm, que ara segurament adquiriran de ornamentar els seus salons amb una matrona, alta i pitera, representativa de la República, haurien fet bé de dibuixar-la amb el index als llavis demanant silenci, com els àngels de les necròpolis.

El nacionalisme republicà fou engendrat en una dissidència de la Lliga. Ella l'infantia, i a ella permanesqué subjecte per desconfiança en les seves forces i admiració del contrari. El senyor Carner, primer, i el senyor Corominas, més tard, no s'han passat la vida contemplant el seu malic, sino admirant els dels senyors Prat de la Riba i Cambó, en una suggestió pornogràfica. Solament dos homes escaparen a aquestes admiracions dels que podríem anomenar masoquistes del nacionalisme: En Suñol i En Lluhi.

En Suñol se negà sempre a ésser jueu i el seu discurs fou la sola oració sense contagis semitics dita per un català en el parlament d'Espanya; «Transigir amb el projecte de Administració Local era fer del catalanisme un eunuc. La transacció, aquesta vegada, representava donar la raó al moment contra tot el futur i Catalunya no podia esborrar amb una llei, ja continguda en la provincial, dos segles de subjeccions, ni hipotecar la seva resurrecció.» En Suñol fou vençut per En Cambó. Tota la jueria nacionalista disposada a acabar l'oportunisme i l'hegemonia regionalista, portant al cap a D. Jaume Carner, tancaren a En Suñol a casa seva. I es feu el silenci. Calleu!—ens deien, davant de les reials cavalcades! calleu! a l'anunci de la llei del terrorisme! calleu! si interrogavem sobre la llei de jurisdiccions!

calleu! si véiem a Tartuf, representat per aquell Falstaff a l'enrevés, que's deia Osorio i Gallardo, dictar ordenances a Barcelona! calleu! si En Maura mana i En Cambó ordena.

El poble imposà un càstig i les segones eleccions generals foren perdudes per la Solidaritat. En Lerroux—emigrat amb la joia dels nacionalistes republicans—trionfà. Però que importava si els ministeris seguien oberts de bat a bat i amb En Lerroux a la Amèrica i En Sol i Ortega al Senat, l'oposició anti-solidaria no tenia efectivitat parlamentaria? Fou més tard quan En Lerroux pogué dir a un diputat nacionalista: «Sa Senyoria escriu les minutes amb guants negres.»

Però un home, En Lluhi, vetllava les intransigencies i les austeritats: i el pensament de recullir la tradició republicana de Catalunya en l'exaltació catalanista. En Lluhi, tingué el seu dia de Pasqua i davant de Catalunya presentà aquells 24.500 vots coneguts en la primera actuació de l'esquerra. Fou héroe, després d'haver estat profeta.

En l'ànima d'En Lluhi no hi havia cap circuncisió. Minvada l'autoritat d'En Carner, se produïren sota la presidència del C. N. R. confiada a En Lluhi, aquests tres fets gloriosos: La proclamació i el seu triomf amb 24.500 vots; el trencament de la Solidaritat per l'article «Don Carles» i la campanya d'*El Poble Català* contra la guerra, únic moment en que el diari, aleshores nacionalista, tingué una ascensió i una popularitat. Escrivíem com jacobins, com si des de nostres balcons es vegés la Bastilla, i mai En Lluhi ens donà una ordre conservadora. Allò tingué una recompensa: l'haver salvat l'honor del catalanisme i l'incorporació de *El Poble* a l'història de les revolucions. Aquesta incorporació és nostra i d'En Lluhi. A En Corominas, perteneix l'incorporació a En Lerroux.

Però els jueus vetllaven i aquesta hora llatina es perdé aviat. ¿No recordeu que quan els vencedors entraven en les ciutats moresques la jueria ofería l'acatament primer i la fidelitat primera per a refugir tota represalia? Així l'estat major nacionalista en 1909 Abominables els gestes de sicaris dels conservadors, però més abominable encare l'acció de l'esquerra catalana. Recrimini

noble l'esverament de vegades pecador, amb pecats mortals, dels notables radicals, però més recriminable encara el dels nacionalistes.

El 6 d'Agost de 1909, presentava el regidor regionalista, En Verdaguer i Callís una proposició en la qual hi posà tots els seus malhumors. I en el seu primer extrem, deia aquella proposició:

«El Ayuntamiento de Barcelona, en nombre de la ciudad, protesta de los actos de vandalismo que, durante la semana próxima pasada, han tenido lugar en ella, como son—aquí'l enumeració— y declara ante Cataluña, ante España i ante el mundo que estos crímenes afrentosos sólo se han podido cometer mediante circunstancias a que es agena la ciudad y por turbas envilecidas que si por acaso, en ella residen no tienen comunión espiritual con sus conciudadanos.

Aquesta proposició fou votada pels regidors de l'esquerra. Entre aquests regidors, figuraven els actuals fervorosos coalicionistes En Nicolau Juncosa i En Ignasi Iglesias.

Restava una representació de l'esquerra més alta encara que la municipal. I aquesta, amb data de 8 d'Agost, publicava un manifest contra'ls revolucionaris. D'aquell manifest, on naufragà el decor republicà de aquells homes, són aquestes paraules:

«El pillatge, l'incendi, la profanació de cadavres i altres actes de vandalisme comesos en aquells dies, no poden ésser considerats per ningú com una manera d'expressar la seva voluntat la democràcia catalana.

Protestem de que les turbes de malfactors, desvetllant en la consciència pública l'horror als seus excessos, hagin conseguit ofegar la serena manifestació de l'opinió; procurarem, com correspon als representants del poble, trobar i proposar amb els poders constituïts, la forma que entenguem més humanitària i decorosa de contribuir a conjurar els conflictes actuals...»

I firmen els actuals diputats i senadors coalicionistes: Jaume Carner, Joaquím Salvatella, Joan Moles, Felip Rodés, Eduard Calvet. Si En Corominas hagués estat diputat, també hauria firmat. ¿Per ventura no és l'home que sent vergonya, en el fons de la seva ànima, de lo que és la seva sola gloria, l'estada a Montjuich? Prou que ho sabia això l'Anselm Lorenzo, quan, temps després, aprofitant el veinatje, cantava, per a que ho

escoltés el renegat, el «Hijo del pueblo.» el himne que'ls va empènyer a Montjuich...

No demanaren cap indult. Ni el d'En Clemente García, per a no veure's en la precisió de sollicitar el d'En Ferrer. Però en un moment de la repressió els prohoms nacionalistes s'encaren amb el Govern. Es el dia 5 de Octubre. ¿Demanant pietat? ¿Exigint que la justícia no esdevingués venjança? No, la petició demanava l'alçament de la suspensió de garanties. Tornem a preguntar. ¿Per a poder practicar els drets constitucionals que podien oposar les veus populars a les sollicitacions dels fiscals? ¿Per a que a la tragèdia no s'afegís la dictadura? ¿Per a començar per Catalunya l'apostolat de la llibertat i del perdó? Jueus davant el dolor del poble; jueus porucs davant les autoritats implacables, a les quals adulaven, a les quals escusaven, a les quals atiaven. Segimons dels que manen, perseguïdors dels caiguts, foren jueus també per al profit. Ells demanaren el restabliment de la Constitució per a que se celebressin les eleccions. Llibertat volien, però per a l'acta, no pas per a la justícia; per als candidats, no pas per als martres. Tot el judaisme dels que avui, al costat de En Lerroux, ponderaran la setmana tràgica, se redressa en aqueixa historia negra i roja que va del 26 de Juliol al 13 d'Octubre de 1909.

Abans de que *La Veu* parlés de fets vandàlics, ells llançaren a la circulació el mot vandalisme; abans de que'ls conservadors recriminessin a la «xusma», ells la escarniren; abans de que comencés la repressió, ells la sollicitaren. El ¡Maura, no!, radicals, liberals tots, ha de tenir una seqüència ineludible: ¡els diputats nacionalistes republicans, no! En Lacierva, no arribà al desig de aquell diputat nacionalista, que ha estat un dels iniciadors de la coalició: «Si fes falta un voluntari per a fusellar a En Ferrer, jo m'hi presentaria».

Estimat Castrovido: En els homes de 1909, nosaltres inscrivim els noms de la plana major del nacionalisme republicà. Per a aquesta justícia catalana, esborrem l'Ebre.

I ara, amb En Lerroux, cridant també ¡Maura, no! perquè En Maura ja no mana, perquè En Maura ja no manarà. Ara, raça de jueus, ressucitarien als fusellats. En Ferrer, no. En Ferrer, no votava.

(De *La Patria*)

Publicacions de l'Institut de la Llengua Catalana

(PALAU DE LA DIPUTACIÓ)

PTES.

Himnes Homèrics. Traducció en vers de JOAN MARAGALL i text grec amb la traducció literal de P. BOSCH GIMPERA.

Un vol. de IV-262 pàgines. 5
Edició en paper de fil de 50 exemplars. 15
Normes ortogràfiques. 0'10
Butlletí de Dialectologia catalana:
Núm. 1 (Abril-Desembre 1913). 3

BIBLIOTECA FILOLÒGICA:

I.—**Documents en vulgar per a l'estudi de la llengua** (segles XI, XII & XIII), per MN. PERE PUJOL.

II.—**Die Mundart von Alacant.— Beitrag zur Kenntnis des Valencianischen**, von DR. PERE BARNILS GIOL. 4

EDICIÓNS PEDAGÒGIQUES:

Biblioteca Scriptorum Graecorum et Romanorum cum ibericis versionibus, curante A. SEGALÁ, PHIL. PROF.

Vol. I.—**CORNELII NEPOTIS. Praefatio et Miltiadis Themistoclisque Vitae** (F. Crusat; A. M.ª Alves, S. J.; F. de Mello, S. J.; E. de Montoliu; C. Riba Bracons, interpretibus). 1

Altres obres en premsa i en preparació:

Diccionari de M. Aguiló. (Llettra A).

Phonétique Catalane, de J. ARTEAGA PEREIRA.

La frontera catalano aragonesa, de MN. ANTON GRIERA.

Vocabulari Ortogràfic de la Llengua Catalana.

El Gènesi, traducció de l'hebreu per MN. FREDERIC CLASCAR.

Diccionari Hebreu - Llatí - Català, pel DR. F. CRUSAT Y PRATS, professor a l'Universitat de Barcelona.

Atlas lingüístic de Catalunya, Balears, Valencia, Rosselló i Sardenya.

En dipòsit:

Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Barcelona 1908. 5

== EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES ==

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 ♦ Economia. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.—NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i **no fonts de origen**.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º**

**VIUDA DE
JOSEP RIBAS**

**MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS**

INTERIORS COMPLETS

**SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS**

METAL-LISTERIA & LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7

Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:

Carretera de Ribas, 279

(SAGRERA)

Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes

Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:

Levallois Perret

(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per ómnibus camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaris.

Per transports de 1 1/2 i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de naufragos i auxiliars de barco de pesca.

Làmpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL

VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES

LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE

SE'N PERDI UN SOL RAIG

FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
Mataró—Biada, 5 (Fàbrica)

COMPANIA "UNIC", S. A.
—Corts Catalanes, 401—
Barcelona.